Контрольный экземпляр

Массе а мехкий пролетареш, вІашагІкхета!

СЕРДАЛО

СОВЕТСКИ СОЮЗА КОММУНИСТИЧЕСКИ ПАРТЕ НОХЧ-ГІАЛГІАЙ ОБКОМА, НОХЧ-ГІАЛГІАЙ АССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТЕИ МИНИСТРИЙ СОВЕТЕИ ОРГАН

(«СВЕТ») ОРГАН ЧЕЧЕНО-ИНГУШСКОГО ОБКОМА КПСС, ВЕРХОВНОГО СОВЕТА И СОВЕТА МИНИСТРОВ ЧЕЧЕНО-ИНГУШСКОЙ АССР

Газет арадувл 1923 шера денз • ЕРА, 22 январь, 1976 шу. • № 9 (5236). • Мах 2 кеп.

Массанена а дагадоагІа вай дездаь доккха цІей — фашистки Германи эшаеш яьккхача Коталон 30 шу дизар. Из дар дерригача Советски халкъа ІалаьмаІе доккха цІей. Цунца цхьана из дар вай мехка хІара сага цІей. ХІара советски саго шийгара доалІа дакъа юкъе дихьадар из котало йоаккхача.

Вайна цІаьккхаза а ховелар Советий Мехка дерригача халкъий цхьоагІо, дохаргдоаца доттагІал. ленински партена гонахьа уж айхха кхотадена долга.

ЦІей сийна вахте лаьттар къахьегама ветеранаши кагирхойи. Ще болх беча хІаране лехар планаш а социалистически декхараш а тІеххоачашдара, къахьегама овсарле лакхъяра, арахеца продукци дикагІа хилийтара торонаш. Бригадаша, бІарччача коллективаша болх бир шоашта а тІем тІара цІа ца баьхкарашта а хьалхара. Иштта ба даьшкара хьадоагІача Іаьдалий низ — дерригхалкъа цІейшта къахьегама толамаш доахаш накъаахар. Иштта ба цу цІей низи лоархІами. Цар нах вІаши кхотабу, дегаш урауттаду.

Массазара оамал а хинна дІаэттад парте съездашта,

КЕРДАЧА ЦІЕЙШТЕИ ІАЬДАЛАШТЕИ — ШЕРРА НИКЪ

кхидолча белгаларча деношта къахьегама толамаш доахаш, шерра социалистически яхь йоаржаяь накъаахар. Из къаьгга гуш да хІанз коммунисташ, берригa къахьегамхой парте XXV съезда баха маьбоагІара накъабахара оарцагІбаьннача деношка. ИттлагІча пятилетке мехка халкъа боахам дегІабоалабара керттерча лостамах йоча КПСС ЦК проект ювцаш халкъа боахама деррига доакъошка съезда сийна тІаййду доккхий социалистически декхараш. Массане а цхьа уйла я — съезд хьаеллача денга укх шера шин бетта задаьнеш кхоачашъе.

ТІеххьарча шерашка республике кІезига болх баьбац керда цІейш, Іаьдалаш, обрядаш, ритуалаш наьха вахара юкъе кхувлаш. Цар хьахьокх къахьегамцара керда безам. къахьегача хана наха юкъе ўетта керда гІулакхаш, хІара сага вахаре хулаш дола дог гІоздоаха, дицлургдоаца хІамаш.

Предприятешка, колхозашкеи совхозашкеи, дешара заведенешка хьахиннай белггала, общественносто дика хеташ тІаэцаш йола обрядаш: эггара хьалха балха боахеташ болхлошта юкъе хьачуэцар, эггара хьалха адагІараш болхлошта юкъе хьачуэцар, эскаре болхараш безаме, сакъерши хьаэца ди дездар. эскаре болхараш безаме, сакъердам беш накъабахар, саг йоалаяр-яхар ЗАГС-е торжественно дІаязар, белхи бар. Къилбаседа ХІирийчен, Черсий-Балкхарой, Дагестана, Нохч-ГІалгІайчен лоалаха ухкача районий къахьегамхой вІаши социалистически яхь лелаеш а хьоашалгІа ухаш а хилар санна йола традицеш.

Керда социалистически Іаьдалаш, обрядаши традицешши шерагІа вахара юкъеккхувла яьннай Шелковской, Сунженски, Грозненски районашка, СССР 50 шу дизара цІерагІча химически комбинате, Грозненски швейнора производственни объединенс, Ахриев ГІапура цІерагІча Назрановски «Электроинструмент» завода, иштта кхычахьара партийни организацеш. Хоза. дог хьовсташ, чулоацам социалистически. шоашка дилача интернациональни. хьисап къаман а долаш я уж.

Йолаш я вай дерригхалкъа традицеш: Керда шу, 23 февраль — Советски Эскара Ди. 8 Март — Дунен халкъашта юкъера кхалнаьха Ди, 1 Май — дунен халкъашта юкъерча къахьегамхой солидариоста Ди. цІейшта юкъе эггара доккхагІа дола ди — Октябрьски социалистически революци хинна ди дездар. Уж да социалистически общество хьалъеш хана тохкамах чакхдаьнна хІара советски сага дег чу хьалхийна керттера традицеш а хинна дІаэтта дерригхалкъа цІейш. Царга кийчлуш, уж дездеш гучайоал советски патриотизми пролетарски интернационализми, къахьегамцара керда гІулакхаш, дунен тІа эггара хьалхарча болхлойи ахархойи паччахьалкхен кхелах, машар хилийтарах а чІоагІбарах а бола бехктоххам хьалкхебу.

Керда Іаьдалаши традицеши вахара юкъеккхувлара партийни, советски, комсомольски органаш тІаерзаю КПСС обкома Х пленумо, XV областной партийни конференце. Керда Іаьдалаши традицеши боккха идейнополитически лоархІам болаш я. Цар дІадовзийт советски вахара хьисап, гІо ду дІаяхача замах юхедисача зенерча Іаьдалашта духьала, коммунистически моралаца а тарлуча дына хьисап доаллача гІулакхашта духьала хьинаре къовсам лоаттабе.

Бакъда цхьайолча партийни организацешка керда Іаьдалаши обрядаши юкъеккхувла мероприятеш районни централашка мара чакхъдхац. ХІанз а из боккха лоархІам бола гІулакх предприятешка, колхозашка, совхозашка, юота Советашка шерра дІадаьржадац Назрановски, Малгобекски, Надтеречни, Шалински, иштта кхыча районашка.

Партийни, советски, комсомольски, общественни организацешта хьаькъалца уйла тІаэхийта пайда эца беза вай традиционни дерригхалкъа цІейх боаллача нах вІашагІтохача, цар дегаш айдеча низах. ХІара сага дог гІоздоаккхаргдолаш, цун интернациональни, доттагІлен уйла айергйолаш, дин ца луш дег чу латтаргдолаш, карагІдаьннача юкъарча гІулакхах воккхий веш, дІахо ле дезачуи ше бехктоккхаме хилар кхетадергдолаш дика кийчдаь чакхдаха деза уж цІейш а обрядаш а.

ПЛАН ТІЕХХОАЧАШЪЯЬЙ

Дикача хьоккхамашца дІадолаьадаьа иттлагІча пятилетка хьалхара шу КПСС ЦК-ас парте XXV съезда оттаьча проекто дог гІоздаьккхача, хІаьта парте планаш шоай планаш йолга кхетадеча Назрановски района «40 лет Октября» яхача совхоза хьайбаш леладераша.

Укх шера хьалхарча кварталa планагІа паччахьалкхенна 40 тонн дулх дІадала дезаш бар уж. КПСС XXV съезда толамца накъабахар духьа шерра социалистически яхь а йоаржаяь, хьалхашка латта декхараш ханал хьалха кхоачашдара ерригa шоай торонаш оарцагІъяьха къахьег цар шу доладенцача хьалхарча дийнахьа деда. ХІаьта йоккха котало а яьккхай. ПхийттлагІа январь тІакхоачаш 56 тонн дулх дІаделар паччахьалкхенна.

Из боккха толам боаккхача къаьстта кьинаре дакъа лаьцар бежа Іуно И. Осмиева. Цхьа ди дІадахийтадац цо ше лелаеча, кхоабеча хьайбашта планал совгІа дулх тІа ца кхетийташ. Балха дул тІехьа ца биса гІерташ хьинаре къахьег совхоза кхыча хьайбаш леладераша а.

М. МУТАЛИЕВ.

ЧІОАГГІА ПАЙДАНЕИ ТІЕХДИКЕИ БОЛХ БУ ПРЕДПРИЯТИ АЬННА ЦІИ ЯККХАР ДУХЬА ЯХЬ ЛЕЛАЕРГЬЯ ВАЙ!

ИттлагІча пятилетке производства пайда алсамбаккхара СССР 50 шу дизара цІерагІча Грозненски химически комбината коллективо тІайца социалистически декхараш

Комбината коллективо, КПСС XXIV съезда исторически решенеш кхоачаш а еш, производства пайда совбаккхар духьа, парте XXV съезда яха маьйоаггІара накъаяхар духьа шерра социалистически яхь а йоаржаяь, тоъал доккхий толамаш даьхад нийслагІча пятилетке. Комбинато ханал хьалха, 16 августа, рапорт делар пятилетка контрольни цифраш товарни продукци хьаяреи цунна реализаци яреи боарама кхоачашъяра хьакъехьа.

Боккха болх чакхбаьккхаб производства процессаши оборудовании эргайоахаш тоаяра, цунна интенсификаци яра, продукци дикагІа арахецара. Цу балхо дІадахача пхе шера коллективага йиш хилийтай продукци 31 процент дукхагІа арахеца. Къахьегама овсарле 45,4 процент лакхъеннай, планал совгІа баь пайда 29 миллион сома хиннаб. Фондаша юха хьалур 14 процент совгІа дукхагІа хиннад.

Экономика, Іилма, культура дІахо дегІакхувлара, советски наьха хьал-торо лакхъяра мехка хьалхашка ІалаьмаІе йоккхий торонаш хьаелл КПСС ЦК-ас парте XXV съезда оттаьча «1976—1980 шерашка СССР халкъа боахам дегІабоалабара керттера лостамаш» яхача проекто.

ИттлагІа пятилетка эффективностеи дикален пятилетка хилар, пхе шера план кхоачашъелга массане цхьанси хІаране къаьст-къаьстан беча балхах тийша хилар геттара дика кхета а деш, цу хьалашка оаха хІара къахьегача коллектива патриотически декхар лоархІ района, города, республика хІара предприяти кердача пятилетке берригача балха лакхача эффективностеи дикален предприяти а яь дІаоттаелга вІаштІехьдаккхарах. Из хургда парте тІахьехама луш дола хаьдда жоп.

КПСС ЦК проектага хьежа коллективана хьалхашка латта декхараш геттара чоалхане хилара бе боаггІача тайпара мах а беш, тхоай торонаш меллай а хьежа, оаха, комбината болхлоша, инженерно-технически балхаш дераша, гІулакхерча наха лаьрхІад, чІоаггІа пайда бечен тІехдика болх бечен предприяте цІи тиллийта бокъо яккхар духьа шерра социалистически яхь дІайолае, хІаьта иттлагІча пятилетке кхоачашде укх тайпара декхараш тхоашта тІа а эц оаха:

Производства эффективность лакхъярси производствана интенсификаци яреи, ерригача производственни звеньяшка болх тоабара ховдамболлаш дола хьал хиларах тарра Іилма-технически прогресс дІахо сихъяра ларда тІа комбинате арахецача продукце объем 34,2 процент лакхъелга Іалашде, цу даькъе: фенол — 69,5 процент, ацетон — 66,8 процент, полиэтилен — 43,7 процент, тетрахлоралканаш — 4,5-зза.

Къахьегама овсарле 34,2 процент лакхъе. ДукхагІа хьаеш йола ерригa продукци алхха къахьегама овсарле лакхъяра чотах хилийта.

Продукци дикагІа хилийтара гІулакха партеи правительстваи хьалхашка оттадаь декхараш лоархІаме хилар кхета а деш, паччахьалкхен дикала Знак луш дола продукце тайпаш 1,6-зза дукхагІа хилийта а 10 тайпага уж дІакхоачаде а. Дикала Знак йола продукци 30 процент дукхагІа хулийтилга Іалашде.

Керттерча производственни фондех пайда дикагІа эцеи фондаша юха хьалур 14,4 процент алсамдаккхеи.

Продукце дІалоаца материалаш дІахо кІезигьелга Іалашде. Технологически процессаш эргайоахаш тоаяра, дІаухийтача бедален энергосредствайи удельни боарамаш лохдара, материальни, къахьегама ресурсех пайда дикагІа эцара чотах деррига а лаьрхІача 1,8 миллион сом кходе, цу даькъе углеводородни бедал — 23 эзар тонн, бензол — 1125 тонн, электроэнерги — 35,7 миллион киловатт-сахьат, Іы — 233 эзар гигакалори, доагор — 3600 тонн.

Пайда 34,6 процент алсамбаккха.

Производства пайда дІахо алсамбаккхари лакхедийцача хьоккхамашка кхачари духьа производство-технически кхы тІа а кийчъяра оттаяь план чакхъяккха, цу даькъе:

фенол-ацетони полиэтилени хьаду мощносташ алсамъяхара тІаерзаяьча мероприятей комплекс;

морально а физически а къаеннача технологически оборудоване 82 единицана меттел хІаранс низ боккхагІа болаш йола толашагІъяр оттае;

низ бола пирогаза трубокомпрессор вІашагІйолла;

гидрототорий цхьан даькъа меттел тоаяьча конструкце низ болашагІа йола аппараташ оттае;

технологически процессашта лоаттабеча тІахьожама автоматизаци яра дикала 15 анализатор производствана юкъеяхьа:

хІанзарча поточни анализаторий ларда тІа этилен доахача производствана автоматически управлени яра схемаш юкъеяхьа;

гобоахийташ хих пайда дукхагІа эцара бІарчча комплекса мероприятеш чакхъяха.

Оборудоване толашагІа дола тайпаш, прогрессивни материлаш юкъеккхахьара, халача балхашта механизаци яра, ремонташ елга дикагІа вІаштІехьдаккхара, цар технологии дикали тоаяра, хІара узлаиеи хІара агрегатаи ремонт яра методаш шерра йоаржаяра, коррозех лораяра ларда тІа ремонташта юкъе оборудоване болх беш йоаккха ха йІаьхъе а ремонте латташ цо йоаккха ха 20 процент лоацъе а. Массе тайпарча оборудованена еча ремонташта централизаци елга чакхдаккха.

Керда технологи юкъеяхьарах 5 миллион сом кходе.

Іилманеи техникаиеи карагІдаьннараш шерра производствана юкъедахьар духьа керттерча Іилматохкамеи проектни институташцара айхха бувзам Іалашбе. Фенола нейтрализаци яреи из цІендареи процессашка этилена, ионообменни кІувнашта полимеризацин гидратации еча лакхаактанови катализаторашта опытно-промышленни тохкамаш де а уж производствана юкъекхахьа а. 1 миллион сомал кІезигагІа мах боацаш йола Іилма-технически информацецара, кхыча предприятей толашагІа йолча опытацара хьаийца 300-нел кІезигагІа йоацаш мероприятеш хьахаржа а производствана юкъекхахьа а.

Рационализаторийи изобретателийи болам шерра боаржабе а рацпредложенеехи изобретенеехи производстве пайда эцарах 5,5 миллион сома пайда бе.

Кхоачамех дІахо пайда дикагІа эцараи производства эффективность лакхъяраи, иттлагІча пятилетка заданеш ханал хьалха кхоачашъяра, социалистически къахьегама дисциплина, порядок, организованность чІоагІъяра къахьегамхой оарцагІбоахаш беш бола массово-политически болх чІоагІбе. Кагирхошта хьехам теларий болам эргабоахаш тоабеи дегІакхувлеи.

Черноречье поселоки Мехкеты яхача юртара салаІара базеи дІахо тоаяра шерра мероприятеш чакхъяха. 7 эзар квадратни метр чуІе моттиг йола цІеноши 1176 бера деша моттиг йола юкъера школеи хьалъяь а яьккха эксплуатаце дІаяла.

Комбинате деррига а лаьрхІача цхьа миллион совгІча сома маьха мероприятеш къахьегама хьалаши кхерамзлен техникеи тоаяра чакхъяха, хІаьта иштта гонахьара Іалам лорадараи производства культура лакхъяраи тІадерзадаьча гІулакхий бІарчча комплекс чакхъяккха.

Комбинат квалифицированни кадрашца Іалашъяри керда техника царга сихагІа Іомаяйтари духьа бІарчча цаІ йолча комплексни планагІа дукккхача болхлошта, инженерно-технически балхаш дерашта, гІулакхерча наха шерра инженерно-технически кийчо яла. Цунга хьежжа 50-нел кІезигагІа боацаш болхлой кийчбе, 1750 сага смежни профессеши шоллагІа балха моттигаши Іомае, толашагІа йолча къахьегама методий школашка 1350 болхло Іомаве, берригача болхлойи инженерно-технически балхаш дерийи квалификаци лакхъе. 1600 болхлочоа, ИТР-а, гІулакхерча сага экономически дешар хьехилга вІаштІехьдаккха. Оахош шефство лелаеча Веденски районерча Орджоникидзе цІерагІча колхоза цхьана оттаьча планага хьежжа новкъостал де.

ЧІоаггІа пайданеи тІехдикеи болх беча предприяте цІи тиллийтар духьа шерра социалистически яхь йоаржаеш долча оаха республикера ерригa къахьега коллективаш тІахьех цу болама юкъе а иттлагІа пятилетка кхоачашъеча а хьинаре дакъа лацара. ИттлагІча пятилетке лелаеча социалистически яхьера тха девиз: «ХІара балха денна — дикала Знак!».

Декхараш дийца а дийца тІайицад комбината болхлой, инженерно-технически балхаш дерий, гІулакхерча наьха актива собране.

ПАРТЕ ПЛАНАШ — ХАЛКЪА ПЛАНАШ

КПСС XXV-гІча съезда сийна яьржача социалистически яхье баьнна башха-дика толамаш доахаш чакхдаьккхар нийслагІча пятилетка тІеххьара шу Урус-Мартановски района «Гойтинский» совхоза къахьегамхоша. ХІара гектара тІара чудера 24,5 центнер кІа, 27 центнер мукх, 37 центнер хьажкІаш.

Чакхдаьнна шу аьттув боацаш дена дале а, лакха хьувкъам чубера совхоза свеклаш лелаераша а. 300 гектарах хІаранс тІара 260 центнер мерза овлаш чудера, планагІа 215 центнер йолаш. Къаьстта дика хьувкъайир уж Магомадова Седий Звенос, гектаринаша Дакашева Аймане, Хамидова Заргана, кхычар. Юкъера лаьрхІача хІара гектара тІара цар 350—424 центнер шекара свеклаш яьхар.

— План 4100 тонн йолаш паччахьалкхенна оаха дІаелар 7000 тонн гаргга шекара свеклаш, — йоах совхоза керттерча агронома Манцаев Іадиаиз.

КарагІдаьнначох тоъам ца беш, иттлагІча пятилетка хьалхарча шера хьувкъама дика лард еллай. Агротехника бокъонаша ма-яххара ха ца туллийташ 1280 гектара тІа, дІадийра гуралья дув ялатаи. 1926 гектар лаьтта зяба аьхад. ХІанз кхашка минеральни моттигереи удобренеш дІахьош, техника тоаеш къахьегаш ба механизатораш. Цу балхех дика кайоал тракторнстий Закаров Султана, Дибаев Рамазана, Осмаев Вахий, кхычар.

Кхаш леладерашца яхье а баьнна къахьегаш ба совхоза хьайбаш леладераш а. ХІара денна продукци алсамйоаккхаш, дизаи дерстаи долаш доахан Іангара доахаш къахьегаш ба уж.

Къаьстта хьинаре къахьегаш я совхоза дикагІа йола доярка Хачукаева Зайнап. Укхаза ше болх беча 11 шера чухь цІаккха а йисац из ший группера доахангара шура яккхара план ханал хьалха кхоачашца еш. ДІадахача шера план 10 бетта кхоачашйир цо. ХІаьта укх шера кхы а дикагІа къахьега дош деннад 3. Хачукаевас.

Я. ЦУЕВ.

СУРТА ТІА: «Гойтинский» совхоза шурий-товарни ферма дикагІа йола доярка Хачукаева Зайнап.

И. ПЛИЕВА сурт.

ТОРОНАШ ЙОЛАШ Я

«1976—1980 шерашка СССР халкъа боахам дегІабоалабара керттера лостамаш» яхача КПСС ЦК проекто дегаш айдаь Коммунистически парте XXV съезда сийленца накъдахара хьинаре къахьегаш я тха коллектив. Из лоархІамера документ Іомадаьд тха ферма хьайбаш леладераша юкъарча собране. ХІаране шоай торонаш тахка а техка доккхагІа социалистически декхараш тІаийцад.

Дукха хьалха денз Іан кийчо йир оаха. Помещенешта ремонт йир, кІираш техар, транспортераш, автопоилкаш тоайир.

Дика вІаштІехьдаьккха дІадоладир оаха хьайбаш Іангардоахилга. Долаш долча доакъарах кхетамца пайда эцаш хьайбай продуктивность лакхйир. Цо торо хилийтар шура яккхара шера план тІеххоачашъе.

Из деррига карагІдаьннад тхона цхьа барт болаш, хІаране ший декхар тешшаме кхоачашдара низ а хьинар а ца кхоадеш къахьегарах. Тха коллективе дукхача къамех нах ба. Массане а цхьа уйла я: боахама экономика чІоагІъе, къахьегама овсарле лакхъе, хьайбашкара дукхагІа продукташ яха. Цу уйлаша низ а хьинар а лу. Дукха хана денз лакхара хьоккхамаш доахаш хьабоагІа Іаьсий леладу Сайдарова Аба, Морозова Лида, воккхагІвола Іаьсий леладер Валиков Алексей. ХІара дийнахьеи буси Іаьсех хІаранена 450 грамм дулх тІаккхет, план 300 грамм йолча.

Іаьсий леладерашта юкъе хьалхле лелаю Сайдарова Абе. Цун группера Іаьсех хІаранена дийнахьеи буси 470 — 500 грамм дулх тІаккхет. Цо кхедаьча Іаьсех хьахиннача иппарех юхаметтаоттаду аз цамогаш хинна, къаденна сай Іулацара дІадаьха доахан.

Чакхдаьннача шера социалистически декхарех хІара кхоабача Іаттагара 2600 килограмм шура яккха эзаш яр со. ДІабахача шийтта бетта 2982 килограмм шура яккха вІаштІехьдаьлар. Дика толам баьккхаб къоначча доярка Озоева Марема а.

Социалистически декхараш толамца кхоачашде тхона новкъостал дир ферме шерра яьржача социалистически яхьо. Хьалха латтарий хьоккхамаш хьагойт «Къахьегама листокаша», «Молнеша», «Животновод» яхача пенгазето. Массавар волаш, ловца а баьккхе хьалха латтарашта совгІаташ дІалу. Иштта боккхача лоархІаме хилар доахан рационагІа лерттІа кхабар. Доакъар кхоачамболлаш да тхога. ХІара дийнахьеи буси 22 килограмм силос, 4 килограмм ча, 20 килограмм муж лу. Цудухьа дийнахьеи буси цхьан Іатто 5 — 5,5 килограмм шура лу хІанз.

Укх шера хьайбаш дика Іангардаха торо йолаш я тха колхозе. КПСС XXV съезда сийленца некъадахара деррига низаш тІадахийта къахьегаш ба тха хьайбаш леладераш.

Б. ИЧИЕВА.

Сунженски района «Путь к коммунизму» яхача колхоза № 3 йолча ферма доярка.

ДИКА ДІАДОЛАДАЬД ШУ

НийслагІча пятилетка тІеххьара шу дикача къахьегама толамашца чакхдаьккхар «Чечингушпромстрой» производственни объединене аьшкбетона конструкцей завода болхлоша. Планал совгІа ара а хийца реализаци йир цо 250 эзар сома маьха продукцена, къахьегама овсарле лакхйир 4,1 процент, хІаьта планал совгІа паччахьалкхена 94 эзар сом пайда бир.

КПСС XXV съезда сийленца накъабахара хьинар кхы а айдаь къахьегаш ба завода болхлой. КПСС ЦК парте XXV съезда оттаь проект йийца а йийца доккхий декхараш тІайийцад арахеца продукци дикагІа хилийтара, материалаш хоара, общественни производства экономически эффективность лакхъяра. Укх шера кара а ерзаяь арахеца йолаш лерхІ пхе тайпара аьшкбетона изделеш, 29 тайпара продукци цхьоалагІча категорех арахецаргья. Товарни продукци арахецареи из маьхала яккхареи шера план 27 декабре кхоачаш а еш, планал совгІа арахеца лерхІ бІаь эзар сома продукци, кхоа лерхІ 1800 тонн цемент, 320 тонн металл, бІаь эзар киловатт - сахьат электроэнерги. Паччахьалкхен планал совгІа 40 эзар сом пайда бе а дош деннад завода коллективо.

КПСС XXV съезд хьаеллалца хьатІакхоачаш продукци арахецареи из маьхала яккхареи шин бетта план кхоачаш а еш бІаь тонн цементи 30 тонн металли кхоае лаьрхІад. Шерра социалистически яхь а йоаржаяь шоай резервах бизза пайда ийбеча цехий, участкай, бригадий коллективаша толамца кхоачашду уж декхараш. Къаьстта дика дІадоладаьд цар массане а ер керда шу.

Яхье хьалха латташ я Сапрунова Нина Ивановна керте латта мехкала - бетонни цеха коллектив. Шоай новкъосташта хьоккхам телаш къахьегаш ба воммтуриакаш Х. Кармалаев, Ю. Дакаев, А. Данаева, кхыбараш.

Г. ЛУКЬЯНОВ.

ПАРТИЙНИ ВАХАР

ЯХЬ ТОРОНАШ ХЬАГУЧАЯХАРА ТIАЕРЗАЯЬЙ

КПСС ЦК декабрьски (1975 ш.) Пленума решенеш лаьде а лувцаш вIаштIехьбоах шоай эрганизаторски политически болх Вознесенски газ чакхйоахача завода коммунисташа. Цу балха тIа керттерда да участкайи установкайи коллективашта юкъе социалистически яхь йоаржаяр, производства чура резерваш гучаяхар, къахьегамеи производственнии дисциплинеи чIоагIъяр.

Завода коллектива хьинар къаьстта айдир «КПСС XXV-ча съезда даха ма-доаггIара накъадахара тIехь социалистически яхь йоаржаярах» болча КПСС ЦК Сецамо. Цунна жоп луш из чакхйоахараша дош делар мехка коммунистий форума доккхийча къахьегама толамаща накъабаха.

Из дош кхоачашдара эггара хьалха эргаьккха тоае езаш яр газ чакхъяхара технологи. Лоха температура йолча хьалашка бензин даккхара метта пайданегIа йола газа адсорти яра технологи юкъейоалаяро торо яла езар чакхйоаккхача цхьан кубически метр газах 60 грамм метта 100 грамм стабильни доаца бензин даккха. Из лоархIаме декхар кхоачашдар тIадиллар комбинированни установка начальника Б. М. Баркинхоевна, компрессорни станце механика А. А. Зандаковна. ХIаьта цу балха координировани еш вар производства начальника заместитель В. Д. Крохов.

Цу наха кулгалдеча бригадаша шоаш кхо ца беш къахьегарах цхьан бетта чакхдаьккхар завода керттерча технологически объекташта реконструкци елга. Цар хьайир йоккха диаметр йолча турбаех керда трубопровод. Шоаш беча балха лоархIам кхетабеча цу наха из йиллача ханал хьалха шера планал совгIа 5 эзар тонн газови бензин даккха вIаштIехьдаьлар. Завода еррига коллектив, хIара производственни участка болхлой толамца кхоачашдеш ба парте съезда сийна шоаш тIайийца социалистически декхараш. Цунна тешал ду соахка оаха баьча балха итогаша.

Газови бензиц даккхареи цунна реализаци яреи пхе шера план заводо кхоачашйир 27-ча октябре. Пятилетка шерашка 156 миллион сома маьха продукци арахийцар. Мехка тайп-тайпарча мингашка пхе шера планал тIех дIадахийтар 50 эзар тонн совгIа бензин. Иштта цу шерашка планагIа дийрхIачул 4 процент дукхагIа лакхъелар къахьегама овсарле а. Айденнача къахьегамеи политически хьинаро бокъо лу парте съезда сийна тIайийца доккхий социалистически декхараш завода коллективо толамца кхоачашдергхиларах теша.

Тхо долча моллагIдола дика гIулакх дIадоладеча юхьиге латташ хьабоагIа коммунисташ - производственникаш.

Завода партийни организацева чубоагIаш бола нах бертигаш а хIана бац аьнна производства эггара лоархIамерча моттигашка дIанийсбаь ба. Коллективе яьржача социалистически яхье, кхычарна масал а луш, къахьегаш ба уж. Соахка хьинаре къахьегарах 25 болхлочоа елар «Социалистически яхье котваьннар» яха знак, хIаьта 15-нена — «ИйслагIча пятилетка социалистически яхье котваьннар» яха знак. Царна юкъе ахацел совгIа бараш коммунисташ ба. Масала, компрессорни станце слесарий бригадир П. П. Попов, вокхкагIвола оператор И. И. Булимов, кочегар Р. И. Тамайчук. «Знак Почета» яха орден лелаю механик А. А. Зандаков, оператор — Э. Г. Долгополова, кхы дукха бараш а. Коммунисташа хьалхе а лелаеш хьинаре къахьегарах завода коллективо соахка еррига а йиъ кварталах хьалхарчарех цхьа моттиг яьккхар мехкдаьтта промышленноста предприятешта юкъерча Ерригсоюзни социалистически яхье.

Завода производственни гIулакхашта юкъе йоккха моттиг дIалоац технически творчества а. Алхха чакхдаьннача 1975-ча шера производства технологи эргайоаккхаш тоаяра, мехкдаьтта продукташ кIезигагIа йоаяйтара, кхерамзлеи техника тоаяра тIаерзаяь 82 рационализаторски предложени балха юкъейоалаяьй тха рационализатораша. Цар технически творчествах хьабаьнна пайда 215 эзар сомага дIакхаьчар. Укхаза белгалбаьннараш та юкъе ба коммунисташ А. Н. Данилов, Б. М. Баркинхоев, А. А. Зандаков, кхыбараш.

Юкъарча толама юкъе дакъа доал завода партбюро секретара заместитель А. М. Богданов керте латтача халкъа тIахьожамхой а. Белал, материалаш, электроэнерги кхом беш дIаахийтара хаддаза йоакхо ю цар. Халкъа тIахьожамхой хьалхленца балха ханах дикагIа пайда эцара дукха цхьайола мероприятеш чакхьяьхай. Хаддаза тIахьожам лоаттабу белал кхом беш дIаахийтара. ДIаоттаяза йола оборудовани йоагIача тайпара лелаяра, производства резерваех дикагIа пайда эцара тIадерзадаь да цар деррига гIулакхаш. Предприяте халкъа тIахьожамхоша баь дика болх Нохч-ГIалгIай халкъа тIахьожама республиканск комитето маьхера совгIат луш белгалбаьккхаб.

ХьаIомаде ловчоа дукха пайдане хIамаш кооргда вокхагIвола оператора, КПСС Малгобекски горкома члена И. И. Булимова къахьегама гIулакхашка а. Цо кулгалдеча смена коллективо цхьа ди дIадахийтац шии балха декхар тIехкхоачаш ца деш, хьинаре дакъа лоац цо общественни вахаре а. «За трудовую доблесть» яхача медалаца белгалбаьккхаб цун къахьегам.

Шийгара даим хьоккхам гойташ къахьег электрооборудованена ремонт еча слесара коммуниста Н. М. Маликова. Кагийча вахьа чIоагIа йоакхо еш волча цо ше социалистически декхараш тIаэцача хана даим Iомабергбола кагирхой белгалбу. ТIаккха шеко е ягIац цун хьинарех цар бригада членашта керда башха-дика къона болхлой юкъебоагIаргхиларах.

20 къамий наьх латтача тха коллективо чакхдаьннача пхе шера белгала толамаш даьха бIубенна дIайолаяьй иттлагIа пятилетка а. Соахка I ноябре денз съезда сийна шерра социалистически яхь йоаржаяь къахьегиш я еррига участкаш, сменаш. Социалистически декхараш кхоачашделга аьттонца леладар духьа яхь лелаяра хьалаш чIоагIдаьд. Цу хьакъехьа къаьстта чIоагIа къахьегамхой хьинар ейдара къамаьл хилар КПСС ЦК XXV съезда отгаь «1976—1980 шерашка СССР халкъа боахам дегIабоалабара керттера лостамаш» яха проект коллективе ювцача хана.

С. ЛЕЧАЕВ,
Вознесенски газ чакхйоахача завода партбюро секретарь.

Эффективностеи дикалеи стимул

Укх тIеххьарча хана хулаш йолча выставкашкеи художественни советашкеи лакха мах а беш дIанийс яьннай Назрановски трикотажни фабрика продукци. Тамаш е хIама дац из. Алхха башха-дикеи хозеи 18 тайпа трикотажни изделеш арахецилга карадерзадаьд цун коллективо. ХIаьта хIанз 30 тайпа трикотаж арахец фабрикас. ХIаьта чакхъьнна пятилетка йолалуча хана 6 тайпа мара арахецацар цо. Дог гIоздоаккхаш толам ба из. ХIанз арахеца йолаьяьча хозача трикотажни изделешка коллективо дог даьха дукха ха яц. Уж хьакхеллар говзанч художник-модельер Елена Николаевна Иванюк я. Шишу гаргга ха я из укхаза балха ена. Эргадаьнна тоаделар производства вахар: хьалха из санна йолча кхыча предприятешкара хьаухар фабрике кIадя моделаши сурташи. Шоашта совдаьннараш мара хьаккхахьийтацар цар. Фабрике Е. Н. Иванюк керте а йолаш дIашагIъеллача экспериментальни лабораторе хIара бетта кердадар, хозагIдар хьаккхоллу.

Иштта дика хет пятилетка тIеххьарча шера предприяти чIоагIъялар а. Ритмично шершера предприяти болх бе яьннай, кхоачаш а тIехкоачаш а ю цо планови заданеш. Маьсехк цифраш йоалаергьа масала. План 3940 эзар сом долча дIадахача шера цхьайтта бетта 4352 эзар сома продукци ара а хийца маьхалъяьккхай цо.

ДоагIаш хаттар отт: фабрика изъал боккха гIа мишта баьккхаб? Кхыметтел Евлоева Аьсети Пугоева Соняи санна болча къонача болхлошца а тIеххоачашъю шоай смении заданеш. Из хаттар дир аз фабрика партбюро секретарага Гагиев Бахьаудинага:

— Эггара хьалха, — аьлар цо, — къахьегам дикагIа вIаштIехьбаккарах. — Цу хьакъехьа дукха къахьийгад предприяте общественни организацешеи дирекцеи. Балха юкъедихьад массехк технически керда хIамаш. Цар торо еннай шера 30 процент балха овсарле лакхъе, хIаьта продукци арахецилгеи из маьхала йоахилгеи цу замалах 35 процент алсамдаьннад.

Шеко яц говзал лакха йола кадраш ца хилча къахьегама овсарле лакхъярга дог даха йиш ца хиларах? Цу деша боккха лоархIам бу фабрике. Цун тешал ду хьалха аз йийцача Пугоева. Сонийи Барахоева Аьсетеи къахьегама биографеша. Предприяте эггара йоккхагIа йолча швейни цехе балха ера уж шиъ. Барзкъа тега ховш бацар школа яьккха бовлаше а балха баьхка мехкарий. Уж Iомабе дIабелар балха опыт йолча, Ленина орден лелаеча швейна - мотористкана Сакалова Миновсена.

—Боккхача безамца Iемаде йолаелар уж шиъ, — дувц М. Сакаловас, — шоаш керальна гIулакх. — Цар бIаргкIалхара тувлалацар са кулгаша дер, теркам тIабохийташ дIаэцар аз оалаш дола хIара дош. ХIаьта хIанз сона ка ца луш къахьег Аьсети Соняси.

Цудухьа тамаш е хIама дац кагирхой говзал лакхъяран, къахьегам безаш уж кхебараи еча йоакхох доккха беркат даларах. Швейни цехе КПСС XXV съезда сийна яьржача социалистически яхьа керте латтараш а кагирхой ба. Титкова Мария керте латта комсомольско-кагирхой конвейер даим хьалха я бригадашта юкъе яьржача яхье. Бригада берригача членаша съезда сийна тIайийца шо-шоай декхараш толамца кхоачашду. Цар тIайийца декхараш цхьана дIалаьрхIача — планал совгIа 30 эзар трикотажни изделеш арахецар. Цу тIа бригадо арахенача продукцех 70 процент яр хьалхарча сортах чакхйоал.

ХIаьта Сакалова Миновсе хьалха санна швейни цехе дикагIа йолча наставницех лоархIаш я, хьалха санна хьоккхам тел цо къахьегамца социалистически гIулакх долаш болх беш. Из я коммунистически къахьегама ударник. Цун балха моттиге хьа а кхелла хIанз цехе толамца болх беш я хьалха латтарий опыта школа, «Сакалова Миновсе школа» аьле цIи йоаккх цунах хIанз а. КПСС XXV съезда сийна яьржача яхье хьалха латтарий мугIарашка йолаш хьайоагIа из ше. Вай партеи мехкеи вахаре лоархIаме йола из событи хьатIаккхачале планал совгIа 3 эзар дикал лакха йола издели арахеца дош деннад цо.

ХIаьта фабрика технически кийчъяра даьр фуд? Болх ца беш сеца латтар низ бола кIада тIа сурт дулла машина — специалисташ бацар. Дукха тешам бацар арахьарча специалистех а. Шоай говзанч кийчвир — Сапралиев Султана Махьмад. Осново-вязальни цехе болх бе йолаялийтар гатана транспортировка ю поточни лини. Махулла гIезигдир кIадаш тедилга — из механизмай новкъосталца карагIдаьлар. ХIаьта керттердар фул аьлча, из да ийслагIча пятилеткагIа фабрике ши филиал хьаеллар — ЖIайрахьеи Ачалкхеи.

Производства болх тоабечеи продукце дикал дакхъечеи кIезига лоархIам болаш хиннадац социалистически яхь кхетамца вIаштIехьъяккхар а. ХIара болхлочо социалистически декхар тIайийцад. Цех цехаца, конвейер конвейерца яхье яьннай. Цул совгIа фабрика коллектив яхье яьннай «Прогресс» яхача Орджоникидзерча объединене коллективаца.

ХIара дийнахьа шоаш даьчох хьахиннар гуш хул трикотажникашта. Масала, швейни цехе дIачуваьлча шоана гургда хьалха латтар малав а хьан фу даьд а. Из хьахьокх къахьегама сийлеи календаро. ХIара конвейера хьалхашка оттаяь ийс я уж цехе. Календара тIа белгалбаьб конвейера селхан, дIадахача кIирагIа баь болх. Календара юхе хьалтеха йоал швеяй - мотористкай тайпан цIераш тIайола список. Цар тайпан цIерашта юхе — швеяй толамаш гойташ йола цифраш. Хьалха латтача конвейера календара тIа цIе байраккхилг латт — иштта хIара цехе. Укх тайпара да съезда сийна фабрика болхлоша тIайийца декхараш. 1974 шера хинначунца нийсдича цу замалахь 28 процент къахьегама овсарле лакхъе. Даьхенна планал совгIа 120 эзар сома маьха изделеш яла. Теша мегаргда шоаш денна дош цар толамца кхоачашдергхиларах.

Е. МАЛОВ.

СУРТА ТIА: Назрановски трикотажни фабрика швейни-мотористкаш М. Сакалова (аьрдехьа), А. Барахоева.

Автора сурт.

ДОХАРГДОАЦА ДОТТАГIАЛ

Укх тайпара пункт я Къилбаседа-Кавказски горно - металлургически института (СКГМИ) социалистически декхараш тIа: «Грозненски мехкдаьтта институтаца традиционни бувзам лоаттабарца тоаде студенташта интернациональни кхетам лулга».

Къилбаседа-ХIирийчени Нохч-ГIалгIайчени студенташа доттагIал леладу 15 шу даьннад. Цхьа никъ мара бац доттагIалга вугар — вIаши болча безама никъ.

Шин республика доазув къасттача вIашагIкхет студенташ. Цар вIаши хиннача гIулакхех язду институтий пенгазеташ тIа, дувц моттигерча радиоца.

Укх тайпара йодаьлар цкъа Грозне хиннача вIашагIкхетарах СКГМИ гIишлой факультета студентка Антонова Еленас:

«Вай института преподавателаш цига хиннабаларе де доагIаш доккхал дергдар цар шоай студентех. Диц ца даллал хоза иллеш даьхар, халхараш дир кагийча наха».

Дукха ха яла Нохч-ГIалгIайчера баьхкача хьамашта накъабахар СКГМИ студенташ.

Цу вIашагIкхетарах дувц СКГМИ комсомола комитета члена Дзюов Геннаде:

«Халхареи иллеи вокальноинструментальни ансамбль а йолаш хоза баьхкабар грозненцаш. Боккха безам тIабодаш дар халхара ансамбла даь «Лезгинка» яха халхар. Иштта чIоагIа самукъадоалаш хьежар со 13 шу мара ца даьннача Озиев Руслана даьча халхарга».

Боккхача безамца халхарашка хьажарал, иллешка ладувгIарал совгIа шоайла дIа-юха опыт а эцар артисташа. Хетачоах, шин института студенташ вIаши хьоашалгIа ахарах доалача берката керттердар а да из.

ВЛКСМ Грозненски мехкдаьтта института комитета секретара Шевченко Александра цкъа вIашагIкхийттача хана иштта аьлар:

«Вай каст-каста вIашагIдеттадьларах вIаши дикагIа довзарца студентий вахара, дешара, иштта Iилма тохкама балха гIулакхаш цхьана къеста а деш опыт дIа-юха эцарах боккха пайда баргба мотташ да тхо».

Алсамдоалаш хьадоагIа шин института студентий доттагIала дика гIулакхаш. Опыт дIа-юха эцара бола соцам баьб гIишлонхой отрядий студенташа. Соахка 318-гIа Новороссийски дивизи тIом беш хиннача моттигашка баха хилар СКГМИ студенташ. Iаьржача форда йисте Грознера шоай доттагIий кхийттаб царех. Цхьана военно-патриотически болх бе аьнна барт баьб доттагIаша. ХIанз кастта юха а вIашагIкхетаргболаш ба уж.

В. ЛУКЬЯНЧЕНКО,
СКГМИ газета редактор.

Чам бола хIамаш

Истола тIарча кхачан куц доаккхаш я торташ, пирогаш, кхыйола кондитерски изделеш. ХIаьта деза денош долча хана-м ца хилча яла а мича йоал уж. Цул совгIа дикагIа, хозагIа яраш лаха гIерташ дукха къа а хьег дукхача наха.

Цу гIулакха дукха хана денз сагото е езаш бац Грозненски района йоккхача АтагIа бахача нах. 10 шу совгIа ха я цар заказаш цу юртарча кафе кондитерски цеха болхлоша дика а сиха а кхоачшду.

Цар продукци лоархIаш а езаш а хилар хьахьокхаш да ди-тIехь бахача наьха заказаш алсамдоалаш, цахаддаш ассортимент шерлуш хилар. Масала, карара керда шу тIакхоачача деношка 40 совгIа торта заказ дир юртхоша. Нагахьа санна цех Iойиллача хана печенеш, рулеташ, коржикаш мара еш хиннаеце хIанз царна тIакхийттай торташ, пирогаш, зефираш, кхыйола мерза хIамаш.

Цеха коллективо ца хаддаш тIехкхоачашъю планови заданеш. Масала, соахка декабрь бетта 3 эзар 100 сома продукци хьае езаш хинна план 20 дийнахьа кхоачаш а я, юхейисача хана кхы тIа а 1100 сома маьха арахийцар уж изделеш. Коллектива къахьегамцара безам, говзал хьахьокх цу цифраша. Дукха хана денз укхаза болх беш я цеха заведуши Т. М. Бисултанова, кондитер комсомолка Т. Мехтиева, болхло А. А. Асаева, кхыбараш. ЧIоагIа дукха беза царна шоай болх.

Укх деношка КПСС XXV съезда хьалхарча вахте а этта кхы а доккхий къахьегама толамаш доахаш я цеха коллектив.

А. ШАМСУТДИНОВ.

Тюменски область. Буллаш латт, аьнна «1976 — 1980 шерашка СССР халкъа боахам дегIабоалабара керттерча лостамаш тIа» хьоахабь бола Сургут—Нижневартовск яха машинникъ хIара ди тIехьагIа гаьн а боалаш рельсаш йоххаш, Малхбоалехьа, мехка керттерча мехкдаьтта промыслашкахьа бола.

ГIоръяь чIоагIъеннача тайге, дукккача ушалехи хихи чакхбувлаш никъ буллаш ба гIишлошъераш. Из никъ буллача тахка дезаш да эIамига а доккха а итташ тIаьш, никъ буллача тасса деза йиъ миллион кубометр гаргга лаьтта, хьалъе еза станцеш, Iояхка еза бIаьш километраш рельсаш.

СУРТА ТIА: Сургут—Нижневартовск яхача машинникъа цхьан участке рельсаш Iойохкача.

И. САПОЖКОВА сурт.
ТАСС фотохроника.

СССР—ИРАК: ЦХЬАНА ЛЕЛАДЕЧА ГIУЛАКХИЙ ЭТАП

Дукха ха йоаццаш кулгаш яздаь цхьана экономически технически гIулакхаш леладара хьакъехьа Советски Союзаи Иракски Республиканеи юкъе яьча соглашенена. Уж леладергда мехкдаьтта промышленность, ирригации гидротехнически гIирсаш хьалдари, къамех йола квалифицированни кадраш кийчъяр санна долча доакъошка.

Соглашенега хьежжа советски организацеша проектно-сметни балхаш дергда, эшаш йола оборудовани, машинаш, гIишлош ю механизмаш, гIишлой материалаш лоаттаергья, гIишлой - монтажни балхаш де, оборудовани нийсъеи болх бе йолаялийтеи советски специалисташ бохийтаргба Ираке. Иштта оттадаьд иракски гражданашта Советски Союзерча йоагI-йоагIача предприятешка дешар хьехилга а.

Цу тайппара, советско-иракски соглашени — вай мехкашта юкъе шина а оагIонна гIойле а йолаш цхьана леладу экономически технически гIулакхаш дIахо чIоагIдареи кIоаргдареи наькъагIа баьккха керда лоархIаме гIа.

Алексей СКРИПКИН.
(АПН).

Энергетикаша дош деннад

«Грозэнерго» коллективе парте аргIанарча съезда сийна доккхий социалистически декхараш тIайийцад. Электроэнерги яккхара а из дIаяхийтара а шера план 30 декабрга кхачалехьа кхоачаш а еш, планал совгIа цхьа миллион киловатт-сахьат электроэнерги яккха дош деннад энергетикаша. Колхозаштеи совхозаштеи 60 эзар сома маьха гIулакх дергда, производствана юкъехьоргья 115 сом пайда бергбола рационализаторски предложенеш.

Съездо шиэ болх дIаболабеча дийнахьа шин бетта планал совгIа цаI-ах миллион киловатт-сахьат электроэнерги а йоаккхаш, кхо ди хапал хьалха «Грозэнерго» электростанцерча котлоагрегата ремонт е, рационализаторски предложенеш производствана юкъеяхьарах 25 эзар сом пайда бе дош деннад энергетикаша.

Х. СУРУДЖАНЦ.

Теоре дешаш

ОБЩЕСТВЕННИ ПРОГРЕССА ШЕРРА НИКЪ

Юххедиса шиэ ткъаь пхиъ шу дIадоладаьд XX-ча бIаьшерено. ХIаьта цу шиэ тайпарча рубежагара, капиталистически стройца нийсйича, къаьстта шаьра бIаргагу массе оагIорахьара цхьатарра дика дегIаухача социализма исторически совленаш.

Классови къамийн антагонизмех мукъаяьккха социалистически, коммунистически цивилизаци хьахилари дегIаахари демократическегIа йолча методашца хулаш да, цар хьаелл хьалхагIа йовзанза хинна, дикалга диллача керда социальни торонаш. Вай деношка тIа-тIа дукхагIа холу уж торонаш. Общество дегIаккхувла керттера низ а хинна дIаэттай социализм. Из а сихха йоккха хулаш йола, геттара дика вIаштIехьяьнн социальни система. КПСС ЦК-ас парте XXV съезда оттаьча «1976—1980 шерашка СССР халкъа боахам дегIабоалабара керттера лостамаш» яхача проекта тIа белгалъяьй советски общества вахара еррига ча сферашка — экономике, къахьегам вIаштIехьбоаккхача, производственнии кхыйолча общественнии отношенешка, социальни структуре, вахара образе керда дика хувцамаш дара перспективаш. ДIаотташ латтача коммунистически общественно - экономически формаце совленаш дIахо хьагучаяхари чакхъяхари — ишта ба социальни прогресса шерра никъ.

I.

СССР-е дегIаенача социализмана, еррига ча социалистически содружествана карагIдаьннараша дизза жоп лу цIена вог-уйла долаш болча наха бIаьш шерашка дагадаьккхача дешашта — сага вахара дикагIдола хьалаши нийсхо йола общественни отношенеш, общественни саги вIаши дика тарлург долаш даха йиш хилара хьакъехьа.

Белггала, духхьал цхьа социалистически строй я классовии къамани Iазапа, саго саг воацавара бахьанаши ларди дIаяьккхар, хIара гражданина бокъонца тешшаме цхьатара политически бокъонаш еннар, къахьега, деша, социальни Iалашбе, мах боацаш медицински новкъостал де, салаIа бокъонаш еннар, наха шерра демократически паргIатонаш еннар. Духхьал цхьа социализм я общества еррига классийн социальни группайи цхьоагIо духхьашха чIоагIъяьр, наьха дегашкара националистически расовии харц уйлаш дIаяьхар, къахьеташ бола нах толашагIа йола социальни идеалаш бахьан долаш цхьана лоаттабеча къовсаме кхотабаьр. Социализме хьахул адамлена дагалаьтта дика мел дола хIамаш шийна чу лацаш йола, шоай хам бе, общественни декхар кхоачашде, вIаши новкъосташха гIо де ховрглолаш наьха дегашка дегIаккхувлаш йола вахара геттара керда образ.

Социализм хьалъеча хьалашка массе метте хьахиннав геттара керда тайпа саг — шийна цхьаннена яхаш хилар, доллача хIамах дог-уйлаш хилар, кхоанарча денах бола тешам байна хилар гоама долаш вола паргIата болхлои йизза бокъонаш йола гражданин. Из бокъонна йолча коллективизма уйлаца хьалкхеваь ва, цо кхетаю шиэ бокъонаши декхараши, деррига ча общественнии паччахьалкхени гIулакхашкара шийга кхоача доккха дакъа. Къахьегача сага хIама тоалар духьа пайда эцаш да социализме Iилманеи техникани, экономикана а культурана а карагIа мел дувлараш, общества деррига рузкъа.

Саг массе оагIорахьара дегIавоалавара проблемаш леррагIа къесстаяра духьал тар ма лу дукхагIа аьттув бола хьалаш хилийтаро, фокусе санна, чулаьцаб боккха правствении низ, цхьанна хIаманца нийсъе а йиш йоацаш йола социалистически строя совленаш. Цу деша аьттув боах советски общества истори хьа мел доагIача хана цIаккха а хувца ца йолийташ къахьегача халкъа хьал тоадара тIаерзаяь КПСС-ои Советски паччахьалкхенои чакхйоахача социальни политико.

Октябрьски революци яьннача хьалхарча шерашке а тарлуш мел дола хIама дора вай мехка мах боацаш дешар, Iилма, культура, унахцIено лораелга, социальни Iалашо дегIаккхувлара. ХIаьта капитализме кхыметтел экономически аьттув болашагIа долча хьалашка а маьршача шерашка, дIаьхийча мехкашка, — йIаьхкача хана, тIагIертта къовсам лоаттабе безаш хул болхлой класс, къахьегамхой шоай дIатийда бокъонаш юхаоттайтар духьа, социальни даькъе лоадам боацаш а мукъагIа ахча хьожадайтар духьа.

Социализма хьалашка общественнии хIаранеи хьашташ ца-Iаш хилар шаьра гуш да мехка экономически потенциал дегIаахараи дукххача наьха хIара дезала хьал-торо хаддаза лакхлуш хиларах юкъе айхха бувзам хиларах. Вай деношка советски халкъ материально дIахо дукхагIа Iалашделгеи цун культура лакхъелгеи хIама кхоллаш дола мехка низаш дегIадоаладе, къахьегама овсарле лакхъе, хIанзарча Iилма-технически прогрессана карагIдаьннараш социалистически хьисапагIа боахам лелабара совленашна вIашагIа дувза аьнна парте хьалхашка оттадаь декхараш кхоачашдарца дувзаденна да.

Кердача цивилизаце гуччахьара совле я иштта къамашта юкъерча юкъмоттига даькъера социализма политика бокъонца демократически маIан долаш хилар а. Деррига ча халкъаша шоайла вIаши ду новкъостали цхьана леладу гIулакхаши дегIаккхувлара тIаерзаяь КПСС-ои Советски паччахьалкхенои чакхйоахача ленински къамий политико социальнии къамани Iазапах мукъадаьннача СССР къамашкеи народносташкеи йиш хилийтий тIехьадисачара прогресса бовхьашка кхаччалца бола IалаьматебIаьха никъ лоцшача хана бе, бокъонца цхьатара йола бокъонаш оттае, материальнии духовнии вахара деррига ча доакъошка тоалулген дегIаухилген Iалашде.

Социализмана карагIдаьннача уж хIамаш къаьстта лоархIаме да. ГIулакх миштад аьлча, вай планета деррига ча доакъошка массе котало яккхарга догдаха бо яц Iилмо харцбе йиш йоацачеи деррига халкъаш дегIадахкара паргIато дукхагIа Iалашъе низ кхоачачеи хьехама а социальни система а мара.

Дукхача къахьегача адамаша исторически творчестве лоаца дакъа дикагIча оагIорахьа хувцараи тIа-тIа сихха доккхагIа хилийтараи эша хьалаш кийчдаьд социализмо. Общества ше духхьашха шиэ берригача гражданий социальни хьинар IалаьматебIаьха боккхача боараме айде лаьрхIад. «хьалхагIарчул 10-эзеи 100-эзеи дукхагIа дола адамаш паччахьалкхе шоаш хьалъе а керда боахама вахар хьалде а даьлча мара социализм хьалъюлург ца хилар» (В. И. Ленин. Соч. бIаза гулам, т. 37, оагI. 425—426) теркал а деш.

ХIанз социалистически строя берригача къахьегамхоша шерра, тIа-тIа йоккхагIа хулаш йола торонаш ду производствана, паччахьалкхенна, общественнии гIулакхашта доал деча юкъарча доацаш дакъа лацара. Бокъонца деррига ча халкъа юкъара йолча Советски паччахьалкхен демократизмо Iалашду мехка политически кулгалдара гIулакхa юкъе наха хьинаре дакъа лоацилга чурен арахьарси политика вIаштIехьа йоахилгеи чакхйоахилгеи. Из къаьгга хьагуш да, масала, дерригача лагIашкарча Советий — моттигерчаргара яьна СССР Лаккхехьарча Советага кхаччалца ярай — гIулакхашкара. Теркалдергда вай, белггала аьлча, 1975 шера 1 январага кхаччалца лаьрхIача къахьегамхой депутатий еррига ча моттигерча Советаша кхоачашде аьнна харжархой 850 эзар гаргга наказ тIайийца хинна хилар. ХIанз, ховш ма-дарра, деррига ча халкъо юцаш латт КПСС ЦК-ас парте XXV съезда оттаь проект. Из кепатеха араяьккхачул тIехьагIа денз къахьегамхой замечанеши предложенеши тIайолаш эзараш письмош даьхкад «Правдага», хIаьта уж тIа-тIа дукхагIа ух. Наьха творчество айяра новкъостал ду образоване, специалисташ кийчбара, цар квалификаци лакхъяра даькъе партеи паччахьалкхенои лоарзагIа па боаккхаш берригача къахьегамхой юкъара культуреи политически сакхетами лакхбара тIаберзабаьча наькъо.

Вайна карагIдувла социальни хIамаш советски наха а къаьстта кагирхошта а иштта хила дезаш да аьнна хет цкъаза, — селлара чIоагIа халкъа дулхах цIех лета дегIаенача социалистически общества хIара денна-ра дийна гIулакхаш а хинна дIаэтта да уж. Цхьабакъда цун белгалагIа долча гIулакхаштеи процессаштеи анализ яро, капиталистически мехкашкарча хьалаца уж нийсдаро цIаькха а кхы цIаькха а бакъду цар деррига исторически маIан хилар, шаьра хьахьокх, хIанз бокъонца корта а болаш йола прогрессивни перспектива духхьал социализма дунен мара ца хилар— алхха цу цхьанне мара ца хилар.

2.

Вай деношка буржуазе дукха рузкъа доаду капиталистически строя эксплуататорски, антигуманни маIан функагIа даь з хозле, Iилманна духьалара шиэ идеологи, частни доалахьеи порядкай реакционность, империализма агрессивность йовзаргйоацача йоаккхаш дIахьулае гIерташ. Цу цхьан хана хадданза юхамаччахьара хозмаш ду социалистически строя харц сурт оттадар, из ше мел дер сага духьа деш, прогрессивни маIан долаш хиларах бола болхлой класса, къахьегамхой тешам шеко тIа баккхар духьа.

Буржуазии пропагандистски аппарат функагIа - моллагIа

ШИЙ БОЛХ БЕЗАШ ХИЛЧА

Бера хана дениз кхашка болх белга дезаш хьавенав Исрапил. 24 шера дукха юрта боахама балхий говзалаш Iомаьй цо. Болхло, прицепщик, слесарь, тракторист, комбайнер, шофер, механик хиннав из.

ТIеххьарча 4 шера «Ермоловский» совхоза тракторно-кхай бригада доал деш вэ Исрапил. Ший коллектива болх дика вIаштIехьбаккха хайнад къоначa коммуниста. Бригадо пятилетка заданеш толамца кхоачашъяро хьахьокх из.

Юкхьанца низкъало дар бригаде. Тоъацар трактористаш. Цудухьа ше кийчбе дальрхIар Исаков Исрапила механизатораш. Совхозе хьайиллар курсаш, 20 совгIа саг вар цига дешаш. Царех дика трактористаш бир Исрапила. ТIаккха дIадаьлар кадраш ца тоьилга. Цу хана дениз цхьаккха Iа дIадахадац цо механизатораш кийч ца беш. ХIанз керда курсаш хьаелнаш а совхоза техникана ремонт еш механик - контролера декхараш кхоачашдеш а ва из.

Иштта кхыдола дика гIулакхаш а карагIдувл къоначa специалиста. Исрапил дикагIболча политинформаторех лоархIаш ва совхозе. Ший ноакъосташта юкъе каст-каста газеташи журналаши кара а доладш бIаргагу из. Газеташ тIара кердадараш, партей правительствай соцамаш царна довзийт Исрапила. Укх деношка парте XXV съезда КПСС ЦК-с оттаяь проект йовзийташ ва из.

Совхозе меттел ерригача Алхан-Кале юрта а дика вовзаши везаши ва коммунист Исаков Исрапил.

Я. ЦУЕВ.

Оаха яздаьчун лерагIа

ДIадахача шера 7 августе арадаьннача «Сердало» газета тIа кепа техаяр «Завода новкъостал эш» аьнна корта а болаш критически материал. Малгобекски кирпичкаш еча заводе хинна кхоачамбоацараш дувцаш яр из. Цу гIулакхах укх тайпара язду тхоьа «Чеченоингушпромстройматериалы» производственни объединене начальника заместитела нов. Эсмурзаева:

«Завода новкъостал эш» аьнна корта а болаш оаш кепа теха материал йийцай «Чеченоингушпромстройматериалы» производственни объединене, Малгобекски кирпичкаш еча завода директора нов. Дышниева дакъа а лоацаш. Механизмашца, гIишлошта капитальни ремонт еча, къахьегам вIаштIехьбоаккхача, иштта оборудованешца завода новкъостал дара йола мероприятеш оттайир совещане.

1975 шера 2 электротал, № 12 йола ВНСН яха вентилятор, бульдозер, вагонеткаш еннай, 2 скрепераи С—100 яхача цхьан тракторан капитальни ремонт яьй, канализаценеи душевойнеи капитальни ремонт яь яккхара, салоIеи хIама дуеи цIеноша кийчдара, иштта керда хьал а яь болх бе йолаеннача лабораторе корпуса чу оборудовани, инвентарь, мебель дIаоттаяра завода новкъостал даьд оаха.

Цул совгIа, эшшача боарамах материалаши запасни оатхалаши тийннай, гIуми кхыйола хIамаши тIакхахьа АТХ-ра машинаш ахийтай, иштта технически новкъостал дара объединенера специалисташ командировках ахийтаб заводе.

Уж деррига гIулакхаш дарах 1975 шера кирпичкаш хьаяра план 100,5 процент кхоачашъяьй цу завода коллективо. Иштта 16 эзар сомага дIакхоачаш лохделар продукцега дIадодар. 1974 шераца нийсдича соахка 17,6 процент лакхъелар къахьегама овсарле.

1975 шера уж толамаш дахар бахьан долаш пхе шера план ханал хьалха кхоачаш а яь юхейисача хана 0,8 миллион кирпичк кхы тIа хьае вIаштIехьдаьлар завода коллектива.

500 ТОНН— ПЛАНАЛ СОВГIА

Ийслагlча пятилетка план кхоачашъеча къахьегаш доккхий толамаш даьхар Октябрьски революце орден лелаеча мехкдаьттеи гази йоаккхача «Старогрознефть» управлене коллективо. Пхе шера план 15 декабре кхоачаш а еш мехкдаьтта чакхдоахачеи химически промышленноста 36,9 миллион тонн бедал еннай цо. Ерригача «Грознефта» производственни объединене даьккхачох 47 процент хул из. 1622 эзар сома пайда а беш иштта тIехкхоачашйир дIадахача шера продукци маьхалъяккхара план а.

Пятилетке 137 миллион сом дIа а дохийташ 34 меловн скважина керда хьалъяьй. Иштта шозза дегIаденад тIоанашка хий дохийтилга а.

Цу НГДУ коллективо халкъа боахама план кхоачашъеча белгалбаьнна дика къахьийгар коммунист Александр Иванович Базилевский керте латта № 3 йолча районни инженерно-технологически служба болхлоша. Духхьал соахка цхьан шера планал совгIа 6 эзар тонн мехкдаьтта даьккхар цар, цунах 2669 тонн балха юкъейихьача 75 геолого-технически мероприяте чотах а доаккхаш.

«1976—1980 шерашка СССР халкъа боахам дегIабоалабара керттера лостамаш» аьнна КПСС ЦК-эс парте XXV съезда оттаяь проект дег тIара къоабил а еш иттлагIча пятилетка хьалхарча шера планал совгIа 500 тонн мехкдаьтта даккха лаьрхIад цу № 3 йолча служба коллективо. ХIаьта съездо шийболх дIаболабеча денга планал совгIа 100 тонн «Iаьржа дошув» даккхара хIанз низ тIабахийта къахьегаш я из.

А. ТИЩЕНКО.

АРАХЕЦА ПРОДУКЦИ ДИКАГIА ХИЛИЙТАРА...

Октябрьски революце орден лелаеча «Красный молот» завода болхлоша къаьстта чIоагIа къовсам лоаттабу укх тIеххьарча шерашка арахеца продукци тIа-тIа дикагIа хилийтара. Цу даькъе дика ка а йоалаш цхьаккха сакхат доацаш продукци арахецаш бIаьш болхлой ба заводе. Цар цIераш йоахача хана хьалхарчарца цIи йоаккх мулгалхоша сварщика Коломийский Федора, слесара-сборщика Шейкин Николая. Шоаш кийчъю продукци дика хилийтарал совгIа хIара сменагIа нормаш 140—150 процент кхоачашъю цар. Цудухьа хьалхарчарца ийслагIа пятилетка кхоачашйир шинне а. МоллагIа бехктокхаме заказ кхаьчача царге лу из кхоачашде, хов цу товзанчаша из тешаме кхоачашдергхилар.

СУРТА ТIА: (аьттехьара аьрдехьа) керда хьае езача продукцех йола задани луш ва мастер В. Смоляков сварщика Ф. Коломийскена, слесара-сборщика Шейкин Николаяна.

И. ПЛИЕВА сурт.

Юрта боахама болхлошта

Дика традици я Къилбаседа Кавказан Центральни Iаьржача лаьттай зонацеи лаьрхIа Российски Федераце юрта боахама Министерства арахецача «Сельские зори» яхача журнала. Цу журнала хIара аргIанарча номера оагIонаш тIа кепа етташ араювл колхозно-совхозни производства хьайбаши кхаши леладерий, механизаторий, сомийи комсийи бешамаш лелаерий дикача опытах йола материалаш. Уж я кердача пятилетке хьалха арадаьннача январски журнала тIа.

«Съездагара съездага» яхача рубрикана кIал «Рекорд норма а хинна дIаэттай» яхаш корта а болаш колхозийи совхозийи хьалха латтарий интервью я. Хьалха латтарашка шиъ хаттар даьд журнала: дIаяхача пятилеткагIа цул вахар чу а балха тIа а фу эргалонаш гучаяьннай, керда фу деннад, малагIа творчески планаш я кердача пятилеткагIа.

Цу хаттарашта кIоарга чулоацам болаш жоп деннад Ростовски областа Целински района «Московский» совхоза комбайнера Социалистически Къахьегама Турпала Н. Бочкарева, Краснодарски края Тимашевски района «Искра» колхоза звеньевойс А. Ворошилова, кхыбараша.

Ийслагlча пятилетка шерашка шоай балха тIа зеденнараш, Iоаяь опыт, иттлагIча пятилетке де лерхIарех дувц цар.

Боахама интенсификаця яр чIоагIа могадеш дика гIулакхаш дувц специалисташа.

«ИйслагIъяр —ханал хьалха, иттлагIъяр тIехдика дIайолаергья» яхача рубрикана кIал кепа теха я КПСС XXV съезда сийна яьржача социалистически яхье юрта къахьегамхошта карагIдувла доккхий толамаш дувца материалаш. Цар хоам бу Дагестански, Черсий - Балкхарой, Къилбаседа - ХIирий республикаша 1975 шера халкъа боахама план кхоачашъярах, паччахьалкхенга планал совгIа дукха ялат дIакхачийтарах.

Теркам тIаозаш я «ВДНХ дипломанташ» яхача рубрикана кIал «Комплексни механизацеларда тIа» яха материал. Липецки областа Добрински района Ильича цIерагIча колхоза председатель И. Ростовцев керте волаш мугIаречa колхозхой, специалистий группо ийслагIча пятилетке хIара гектара тIара 42,5 центнер ялат- 506 центнер шекара свекла йоаккхаш шоаш Iоаьча опытах дувц. Из опыт юкъейоалае йиш я республикахьалашка.

Январе арадаьннача журнала тIа «Специализаце керда торонаш» яха керда раздел я. Цун кIал кепа техай специализированни колхозашкеи совхозашкеи болх вIаштIехьбаккхарах йола опыт ювцача материала.

Дукха материалаш я хьайбаш дика Iангардахара де дезарех дувцаш.

С. ЧЕРВОНЫЙ, журнала корреспондент.

Паспорташ хувцаш да

«ЦIЕ КНИЖИЦА»

Керда паспорташ дIателга хIанз массанахьа торжественни хьале чакхдоаккхаш да. Цудухьа из ди дукхача хана дагара ца доалаш дусаргда наьха уйлашка, къаьстта КПСС XXV съезд хургйола ха гарга гIертача хана из деш хилар теркаме нийсача а.

Укх деношка тIаик аьнна хьалийзаяр Грозненски района «Пригородный» совхоза культура Дворец. Керда паспорташ хьаэца гулбеннача наха хьалхашка лоаца къамаьл даьча совхоза парткома секретара А. Ф. Борисова белгалдаьккхар из гIулакх лоархIаме политически кампани санна чакхдаккха дезаш долга.

ТIаккха эгтара хьалха керда паспорт дIаделар боахама гидротехника коммуниста Бурматов Николай Александровича. Октябрьски РОВД воккхагIволча инспектора гара майора гара Н. И. Батаевгара «ЦIе книжица» ше хьаэцаш нов. Бурматова аьлар:

— Аз доккхал ду се сийлахь - боккхача Советий мехка гражданин хиларах, цудухьа дезеи бочеи хеташ лелоргда ер документ.

Цигга керда паспорташ хьанийцар ВЛКСМ комитета члена Саламова Эльвас, Советски Эскаре гIулакх даь цIаьенача комсомольца Городилов Виктора, шофера Мамадаев Сайт-Хьусена, газоэлектросварщика Виноградов Александра, кхычар.

Иштта цу дийнахьа совхоза центральни усадьберча бIаь гаргга саго дIанийцар керда паспорташ.

Л. РУДСКИЙ.

СУРТА ТIА: «Пригородный» совхоза парткома секретарагара А. Ф. Борисовгара паспорт хьаэцаш ва шофер В. И. Рудометкин (аьрдехьара вар).

Н. ЛИТОБ'ЕНКО сурт.

СССР ГРАЖДАНИЙ КЕРТТЕРА ДОКУМЕНТ

Дукха хе йоацаш Назрановски районе, вай берригача мехка а санна, хувца доладаьд паспорташ. Цунна бувзабенна районе бен бола боккха болх холуш ба коммунистий, хIара болхлочун хьинар айлаларца, цар дисциплина тоаяларца, хIаране шийгара дIадехар дикагIа кхоачашдеш хиларца.

Юххьанцарча партийни организацеша, милице паспортни столо дикка организационно - политически болх чакхбаьккхаб керда паспорташ хувцара хьакъехьа хинна соцам кхоачашбар духьа.

Масала, Г. Ахриева цIерагIча «Электроинструмент» заводе, трикотажни фабрика, юкъерча школай юххьанцарча партийни организацешка хьалхе а дика кийчлаь дийцар «Паспорташ хувцара болхи хIара сага декхараши» яха дешаш.

ХIанз из болх чуйнна беш ба Г. Ахриева цIерагIча «Электроинструмент» заводе. Уж хувцара шоаш яьча кийчонах дувцаш завода парторганизаце секретара Х. Местоева аьлар:

— Укх пятилеткагIа хьалхашка оттадаь доккхий декхараш кхоачашдар хIара сага деналах тийша хургда. Паспорташ хувцаш хиларо дуккхача хIаман уйла яйтай хIара сага, эгтара саготагIа долча гIулакхашта тIаберзабаьб шоай теркам.

— ЧIоагIа раьза хинна тIайийцар тха коллективо «1976—1980 шерашка СССР халкъа боахам дегIабоалабара керттера лостамаш» яха парте XXV съезда оттаяь КПСС ЦК проект. Тха коллективо иттлагIча пятилетка а укх карарча шера лаьрхIа а хоадам болаш дола боарамаш белгалдаьхар экономически санна социально а коллектив дегIайоалаяра.

«Электроинструмент» заводa болхлоша ма-доаттIара кхоачашду уж декхараш, шоашкара дика инициатива гойт. ИйслагIа пятилетка ханал хьалха, 24 декабре кхоачашъяьй цар, укх деношка цар социалистически декхараш тIаийцад шии бетта йола план съезд хьаеллача дийнахьа кхоачашъе, аьнна.

...Дена хьатIакхаьчар керда паспорташ хьаэца деза ди. Хоза кийчъяьй завода актови зал. Укхаза гулбелар парте ветеранаш, социалистически яхье хьалхалаттараш, къахьегама ветеранаш, парте райкома, райисполкома болхлой. Эгтара хьалхара керда паспорт дIаделар Имагожев Iалаудина. Из керда документ хьаэцаш цо аьлар:

— Дукха дайнад сона паспорташ цхьабакъда ерраморг-м хиннадац сога. Укх паспорто хьахьокх сога се СССР бокъонца вола гражданин хилар. Цудухьа дIахо йолача хана, са безам ба дикагIа болх бе а ваха а.

Имагожев Iалаудин парте, тIема ветеран ва, 1930 шера денз КПСС член ва из. Шоазткъе итт шу совгIа хъ я цо хьалхала къахьега, хIанз пенсе ваха цIагIа Iаха ший йиш йоллаце. Дика мах баьб партеи правительстваи цо баьча балха. Цунна Даьхено деза совгIаташ деннад: «Знак Почета» яха орден, Ленински юбилейни медаль, «Социалистически яхье котваьннар» яха знак, дикатIом бар х дукха медалаш еннай. Из цIаккха а халонех иккхавац, цо шийна атто лийхавац. Деррига ший вахар парте вахарца дийзад сийдолча ветерана.

Профсоюзни, комсомольски организацеша коллективе ледара болх беш хилар ходелар Имагожевна. Из болх тоабе ше оароагIваьлар къаьна коммунист. Хьехамца а гIулакхаца а лертIадахийтар цо хьалха тесса леладеш хинна гIулакхаш. ХIанз цу организацешка шерра болх бу хIама дика вIаштIехьдаьккха ховш болча коммунисташи комсомольцашеи.

Опыти хьинари дола дика болхло а эшшача оарцагIвала кийча вола новкъост а ва Iалаудин. Цунна дика йовз производство. Ше хаяха вале а массехк шу даьккхар цо токарни станока тIа 140—150 процент норма кхоачашъеш. ХIанз дика вIаштIехьдаьккхад цо техника, слесарни оборудовани тоаелга.

Цхьа собрани, цхьа сход дIайолац цо къамаьл ца деш. ХIаьта цо оалар даим корта болаш, вахар тоадара тIадерзадаь хул.

Иштта, хьалхара паспорташ хьанийцар тIема ветеранаша пенсионераша Албогачиева Тамарас, Марзиев Махьмад-Гире. Советски мехка баха, къахьега шоаш йиш йолаш хиларах доккхал деш да тхо, йоахар цар.

Цу дийнахьа керда паспорташ хьанийцар Къахьегама ЦIеча Байракха орден лелаеш волча литейщика - наставника гIалгIачо Махлоев Мухьобина, татарина литейщика Гизатулина Мубаракша, парте обкома член волча лекальщика Котиев Ахьмада, сборщикай бригадира эрсечо Канищева Натальяс, кхыбараша.

Производстве хьалха латтача коммунисташта, лоийна а даьккха, вай Советски Iаьдала герб латта керда паспорташ дIаделар Назрановски РОВДа паспортни стола начальника Котикова Iайшетас.

Паспорташ дIатийна даьлча къамаьлаш дир завода директора Мальсагов Арсамака, парте райкома хьалхарча секретара Беков Сергей Мажитовича.

ЦIаккха а дицлургдац из ди цу предприяте къахьегамхошта. Советски Союза гражданина цIи кхы а лакхагIа лелаяра, производстве массаза хьалха латтара, партеи правительстваи решенеш кхоачашъяра хьинарегIа къахьегара йола цар уйлаш кхы тIа а чIоагIъелар.

А. САГОВ
тха соб. корр.

СОЦИАЛИЗМА МЕХКАШКА

СИЙЛАХЬ-ВОККХА ЛЕНИН ДАГАВОХАРАХ

ХIара кубинца дега еза йолаш моттиг я Регле, Гавана болхлой пригороде. Из ба «Ленина гув» — Iаьрж даьлача 1924 шера январа деношка дуьнен пролетариата баьчча цIи тиллa ира аьена моттиг.

«Ленина гуваца» юкъаенна кIезига яц Кубай къахьегамхоша шоай бокъонах бахьан долаш лоаттабьча къовсама сийлахьеи турпалеи эпизодаш. ТкъоалагIа шераш доладенначa юххье, Регле мэр волаш болхлой воккха доттагIа доктор Антонио Бош хиннача хана 1 Майна хетаяь митингаши собранеш хиннай цу гув тIа. В. И. Ленин веннав аьнна Кубе бIил кхаьчача хана Iаьрж доллара митинг яьй Антонио Боша, хIаьта из чакхъаьнначул тIехьагIа оливкови га дIаегIай. Гувнах шайх Владимир Ильича цIи тиллай.

1930 шера «Ленина гув» тIа хиннача 1 Майна хетаяьча демонстрацена топаш техай диктатора Мачадо полице, оливкови га дIаьккхай. Революци котъьнначул тIехьагIа мара оагадаланзар укхаза кердача оливкови гаьна баьцара гIа. ХIара шера 21 январе ээараш кубински болхлой гуллу укхаза. Дог тохадолийташ йола вай мехкий халкъий вежарашха долча доттагIала демонстрацеш а хулаш дIаьатт уж митингаш. «Ленина гув» тIа хIанз дуьнен тIа эгтара хьалхара паччахьалкхе хьаьчун бюст оттаьй.

Регла — Гаване из цIа мара кхы йоацаш йола традиционни моттиг яц. Кубински Iаьдалашеи цар империалистически дашеи хьаьръьнна антисоветизм чуехкашехьа а, Кубай къахьегамхоша дег тIара хьашт долаш зиййай Гаьнарча Советски Россера событеш. ХIаьта Советий Мехках дола бакъдар дIакхоачар Карибски форда юкъерча гIаьнарча гIайре тIа. Белггала аьлча, из дIакхоачайора Хулио Антонио Мельяс — ах бIаь шу диза юбилей соахка август бетта белгальаьккха, Кубе эгтара хьалхара марксистско-ленински организаци вIашагIъелларех цхьаьне.

...Гавански портан Регланен юкъе лелача доккха доацача цхьан пассажирски катера оагIоша тIадбаха дIаязъьий цIи — «Ленин».

— Катерах из цIи тиллай ах бIаь шу гаргга ха хьалхагIа Регле болхлоша цхьатарра дIадехарах, — яхаш дувц Хосе Кастельяс, из кема шоай кулгаша хьадьйчеи, из тIа даькхачеи кемаш дерех хIанз дийна бисеча кIезига мара боацех волча цхьанне. — Болхлой дагадаь хайна Iаьдалаш царга из цIи хьнийта гIертар. Ахьабакъда доаш дукхаьле оттайир цкъа болхлоша. В. И. Ленина бIаь шу дизале хьалхагIа мара оттадаьзар из капитальни ремонте, хIаьта 1970 шера, торжествени митинг хиннача тIехьагIа, юха а гавански бухте гIолла боал тесса доладелар из.

«Ленина» штурвале латта сийлахьа бокъо моллагIчох тийше яц. ХIанз из бокъо еннай 25 шу даьнна волча Кубай къонача коммунистий Союза члена Хосе Корралеса. Ший катера истори дагахьа хов цуьна къьнарча болхлошкареи мояккашкареи деиз. Лорадеш дукхадезаш леладу Хосес дуьнен халкъашта юкъерча пролетариата сийлахь-воккхача баьчча цIи йола из кема.

Г. ПЕТРОВ,
ТАСС корреспондент.
Гавана.

даь а доаде гIерт боарам боацаш доккха материальни, социально - политически, духовни рузкъа бизза пайда эца наьха мукъагIа дIаденнача социалистически цивилизаце керда дика гIулакхаш. Буржуазни социалистически ши цивилизаци сел чIоагIа вIашдухьала уттае, уж шоайла вIашдухьала хилар, кердача общества прогрессивность белгалъяха гIулакх дац ала гIерт цхьабола буржуазни идеологаш.

Тайп-тайпарча бахьанаша «бакъъю» из позици. Цар йоах, масала, капитализме а, иштта социализме а сага биологически, Iалама белгалонашца гIулакх хила дезаш, цхьатара дола медицински, демографически гIулакхаш, цIенача фецамолача хица Iалашбара, Iалама ресурсаш цхьа доазув долаш хилара проблемаш теркалъе езаш хул, и. кх. дI.

Кхетадеш да, лерттIа уйла йолаш волча саго медицина а, демографе а, экологе а даькъе шоай къоастадара шийна а система мехкаша, дукхача халкъаша дуккхаза а гIулакхаш цхьана чакхдаха дезаш дола декхараш хьалхашка латташ хилар хайцдергдоацилга. Марксисташ - ленинцаш, ховш ма-дарра, тайп-тайпара общественни строяш йолча паччахьалкхенаша, лакхе йийцараш санна, иштта кхыйола къаьстта а Iилма - технически революце еча воздействепа кIал хьахинна бедалцеи доагорцеи Iалашбара, цхьана Iилма -технически гIулакхаш леладара, космос, дуьнен океан карабербзабара, иштта кхыдола гIулакхаш чакхдахара проблемаш къоастаяра шоай низаш вIашагIтохара тIехьа латт.

Социалистически паччахьалкхенаша къаьстта чIоагIа къахьег машар лорабар, сихдаь хьадеш латта герз соцадар, дунен халкъашта юкъера кхоххам кIаьдбелга диэза гIулакх а даь дIаоттадар, паччахьалкхенашта юкъерча гIулакхашта демократизаци яр духьа цхьана чакхдоахаргдола гIулакхаш вIаштIехьдахара, агрессена, расизмана, фашизмана духьала лоаттабу къовсам вIаштIехьбаккхара даькъе. Цу хьакъехьа бокъонца дог тешадеш дийцар КПСС ЦК Генеральни секретара новкъоста Л. И. Брежнева Москве хиннача машар безача низий Дерригдунен конгрессе. Машара хьакъехьарча ленински Декретагара денз хьадоладенна хьадоагIача Советски паччахьалкхен дерригача историе тешал ду социализми машари вIашагIдаргдоацаш хилара. Из къаьгга хьагучадаьлар КПСС XXIV съездо Iалаьмате йоккха машара Программа хьоттаярах а парте Центральни Комитетон Советски правительстваи из чакхъяккхар духьа лерагIа, хадданза къовсам лоаттабеш хиларах а. Вай парте, вай мехко, вежарашха йолча социалистически паччахьалкхений содружества арахьарча политически наькъа карагIдаьннача доккхийча хIамаех цаI хилар Хельсинке хинна ерригача Европа юкъара Совещани вIаштIехьйоаккхача, вIашагIтохача, толаме чакхйоаккхача цар даьца лоархIаме дакъа. Советски Союза, социалистически содружества, коммунистически болама машар безаш йола политика шерра дIаяйза а берригача прогрессивни наха къоабальеш а я.

Цхьабакъда, буржуазни идеологаша доаха бахьанаш теркалдича белгалдаккха доагIа, социальни Iаламеи явленеш дерригача адамий юкъареи классовни хIамаш, адамий юкъарала моллагIча форма хулаш дола хIара дешна дIадехараш а кердача общественно-экономически формаце социальни совленаш а вIашагIъэяро социальни уйла харцахьа лостаеш из вIалла могаргдоацаши хилар. Цо новкъарле ю социализм моллагIча кхыча строяд бокъонца дикача гIулакхашца белгалйоалаш хилара духтIавала йиш хулийташ дола керттердар, хоадамболлаш дар кхетадара.

Керда общественни строй прогрессивни хилар харц а деш, буржуазни социологаша технически хьисапера бахьанаш а кхувл. Масала, цар шоашкара хьадагалувцаш йола шеко я: ма-дарра аьлча социализмо производствана дена кердадар фуд? ХьалхагIа шоаш хинна станокаши машинаши, хIаьта тахан комплексни механизации автоматизации я, иштта пайда эцаш я кибернетика, электроника, и. кх. дI. Цу тайпара уйла яр, масала, эгтара тIехьагIа Канаде хиннача Дерригдунен социологически конгрессе еар. Американски социолога Венделл Белла йоахар, моллагIча а социально-политически строя совленаш хилар, из прогрессивни хилар вIалла хьеха а ма де.

«Конвергенце» теоре цу шийтайпарча варианта тIехьа латтараш реальни фактаех ког гIортолга е гIерт. цар бокъонца дола маIан геттара харцахьа а доахаш. Цар шоашта аьттув болча оагIорахьа пайда эц, социализм — коммунистически формаце хьалхара фаза дIаотташи дегIаухаши хьайоагIа ха промышленно дегIадаьхкача мехкашкарчоа тара йола хIамаш кхоллаш долча низий технически лард дегIаахарца юзаенна хиларах.

Бакъдар аьлча, социалистически цивилизаци хIанз а геттара къона я, цудухьа, кхетадеш да, къайлагIа йоахка цун ерригa торонаш хьагучаяханза хилар. Цхьабакъда капитализмал ше тIех хилар цо хьахьокхара производства шоай тайпара материально - технически компоненташ хьаелга вIалла эшаш а дац: уж цаIаш хиннаяр аьнна чакхдоалаш дац общества хIамаш кхоллаш долча низий гIулакхаш, социальни система дараш хIаьта а.

Керда общество хьахила йолаеннача юххье денз эгтара хьалха производственни отношеней сферен хIамаш кхоллаш долча низий сферен цIаккха а ца хиннача тайпара революционни хувцамаш ду. Масала, геттара кхыча тайпара хул уж вIаштIехьдоахилга ше. Производства средствашта общественни доалахье хиларо йиш хулийт берригача къахьегамхой духьа халкъа боахама бIарччача паччахьалкхен планировани е. Производствера анархи, Iалама рузкъах хьурмат доацаш пайда эцилга, кхыдараш юкъера а доахаш массе оагIорахьара, цхьатарра дегIаух хIамаш кхоллаш долча низий тайп-тайпара компоненташ. Социалистически общества хIамаш кхоллаш дола низаш дегIаахара совленаш — кризисаши спадаши йоацаш, плана боарамагIеи хадданзеи, чIоагIача темпашца — тIа-тIа шерагIа хьаеллалу Iилма-технически революци чакхйоаккхача хана, социализм дегIа а ена дIаэттача хана, хIанзарча Iилманеи техниканеи карагIдаьннача тIехлаьнна доккхийча хIамаех къахьегамхошта тIа-тIа дукхагIа эшаращца кхоачамбар духьа биззан юкъарчал доацпаши пайда эца общества торо кхоачача хана.

Кердача хьисапе я укхаза яккха бокъо а йолаш хIамаш кхоллаш бола керттера низ аьле цIи йоаккхаш йола материальни производствера «сага фактор» а. МоллагIча а эксплуатацех мукъа волча социалистически общества къахьегамхочун къахьегамцара керда оамал, къахьегама керда хьинар, гIойленагIа дола гIулакхаш творчески, массанена а пайдана хургдолаш чакхдахара уйла хьахул. Из хьагучадоал социалистически общества производственни потенциал сихха айлара новкъостал дечеи коммунизм хьалъяра декхараш кхоачашдара аьттув бола хьалаш Iалашдечеи керда дIадоладеча массе тайпарча кердача гIулакхашкара, социалистически яхьа тайп-тайпарча формашкара.

Шин система производственни база вIаши нийсъеча хана капиталистически производства овлангара вIашдухьаленаш теркал ца еш йита йиш яц. Спадаша, кризисаша юкъ-юкъе тIехьашкахьа юха кхувс из, дегIайоагIилга сецаду. хIамаш кхоллаш долча низий цхьа дакъа хIалакду, нах хьабе болх боацача боах, саготонаш тIаоттаю царна, и. кх. дI. Из къаьгга хьахьокхаш дола масал — укх тIеххьарча шерашка капитализма экономикагара хьал. ХIаьта социализмо цу цхьаи ханна тIа-тIа лакхбу ший производственни низ, дегIаккхувл Iилмеи техникеи, тоаю халкъа хьал-торо.

Iилма - технически хIамаш карагIдувларахи открытеш ярахи даллане а доалаш дац социальни прогресса гIулакх. Цудухьа вIаши тара йолча къахьегама средстваехи предметехи, тара йолча е цхьатара йолча бытовой техниках, транспорта средстваех, иштта кхыярех социализмеи капитализмеи пайда эцар аьнна йов езаш нац общество дегIаахар социалистически хьисапе хьахьокхаш йола сага вахарера геттара керда белгалонаш. Укхаза хоадамболлаш болча лоархIаме я кердача общественни отношеней система, бIарчча общественни строй ше.

Социализмо лерттIа хьалаш хулийт сага эшача духовни материальни хIамашца тIа-тIа дукхагIа кхоачамбара. Эгтара аьттув болашагIа дола хьалаш хулийт къахьега классаш, деррига къамаши народносташи хIара дезал дегIакхувлара. Вахара духхьал уж дика гIулакхаш да дунен ши система вIаши нийсъяра новкъостал дергдола нийса бусташ хиларах тарра капиталистически дунен тIарча миллионаш болча наьха сажхетам чу дийшараш. Капитала мехкашкарча къахьегача наха тIа-тIа чIоагIагIа къовсам лоаттабу овлангара социальни хувцамаш бахьан долаш, цу даькъе вахара тайп-тайпарча сферашка демократически юкъ-моттиг чIоагIъяр духьа, гуманни культура бахьан долаш, сий долашагIа дола моральни гIулакхаш бахьан долаш.

Социализма реальни, шеко йоацаш йола исторически совленаш нийса кхетаяр — наха коммунистически кхетам баларах, керда тайпа саг хьалкхеварах дIахада йиш йоаца фактор я. Социализма сийлахьдоккхача бакъдолчоа мутIахьа хилар советски сага кIоаргга дог тийша гIулакх а хиле дIаотт, коммунизм хьалъеча шийгара творчески дакъа лацара тIадерзаду цун хьинар. Дог урауттаду цун. Кердача цивилизаце совленаш кхетаяро новкъостал ду бокъонца йола социалистически патриотизм дег чу йоссаяра, мещански оамалех, буржуазни уйлий массе тайпарча формаех, капиталистически дунен рекламни витринаш тIа бIаргалайнайун терко йоацаш хьисап дарах лораву.

Социализма совленех дола бакъдар — дерригача дунен тIарча къахьегамхой саккетами лоIами айбара гIулакха сийлахь - боккха низ, социальни къамаш кортамукъале бахьан долаш, машар, демократи, социальни прогресс бахьан долаш лоаттабеча къовсама боккха аьттув.

Кхетам балара болх ше беча хана ленински парте вIаштIехьлоах хIара советски саго доккхий хIамаш карагIдувлара болча шийна массазарча, хIара денарча къахьегама лоархIам, общество дегIаухилга шеррача наькъагIа — дунен тIа коммунизма бакъахьара идеалаш чIоагIъяра наькъагIа дIахьадхашкахьа кхувлара бола СССР-е дегIаенача социализмана, ерригача социалистически содружествана карагIдаьннарий лоархIам кIоаргга кхетабергбола гIулакх.

М. МЧЕДЛОВ,
философски Iилмай доктор,
профессор.

Доазол дехьара

Гавана центре гуччахьа майдаш тIеи павильонашкех хьайиллай кубински революцена карагIдьынарий Выставка. Цига хьахьскха я паргIатои кортамукъалеи бахьан кубиццаша лоаттабаьча къовсамах, халкъа боахама, культура, Iилман тайп-тайпарча доакъошка даьхача толамех дувцаш йола экспонаташ, макеташ, сурташ, документаш.

Революци котъялалехьа тIехьабисе аграрни мохк хиннача Кубе чкъаьрий лувца кемаш, телевизораш, автобусаш, радиоприемникаш, химически удобренеш, холодильникаш хьаю тахан.

СУРТА ТIА: машиностроене разделе.

В. ЕГОРОВА сурт.
ТАСС фотохроника.

ЦРУ кино доаккхаш я

ХIанз бутт совгIа ха яьннай разведывательни органий гIулакхаш теххача сената къаьсттача комиссе «Кхыча паччахьалкхений деятелаш боабар духьа тийша болх лелабарах бехк бу» яха доклад кепатеха араьяккха. Бьыццара беттагаргаш а тIайоахкаш долча цу книжка тIа — кердадарий бIарчча цIов. Американски кепайоазонна дувца шортта хIамаш да. Цхьабакъда тамашийна хIама да цхьаьккха — нагахьа саго теркал ца еш йисай доклад. Масала, «Тайм» яхача кIиранна цкъазза арадувлача газето ерriга а цхьа оагIолг мара хетаьяи цунна, «Ю. С. ньюс энд Уорлд рипорт» яхача журнало США-ва цо де тарлуш дола зе теркалдаьд. «Ньюсуик» яхача журнало доклада лоаца обзор мара еннаяц. ХIаьта доклад ше-м чIоагIа теркам тIаозаш ма-йий. Цу тIа-м, масала, кхы мел дар дIадаьлча, ЦРУ кино миштта даьккхад а ма дувций...

ЦРУ цхьан эсара сенатски комиссена дийцад, Голливуде разведывательни управлене енача заданегIа кино дакхха кийчлуш бар кхыча мехка паччахьалкхеи цхьа деятель Советски Союзе вахарах лаьна. ДIатIахьежача цу паччахьалкхеи деятела тара вола актер лехар. Советски да аьнна... хетийта лаьрхIадар фильм. Цхьабакъда из тийша болх дуккхача бехьанех чакх ца боалаш бисар яхаш.

Цу тайпа «юхамаччахьера» историеш доклада тIара хьашт мелд а корадоагIаргда. Цхьабакъда американски кепайоазоно эхь хеташ хьоаха ца деш дитад уж.

«Нью-йоркер» яхача журнало хьаккхайкадаьд, хIанз цхьаццана а хIаманца цецбоахалургбац американцаш аьнна. 12 шу хьалхагIа, президент «Джон Кеннеди вийнача хана, язду «Нью-йоркеро», мохк кIалхьагIа Iочулувжа болабенаб... ХIаьта цу хана деиз хьабенача наькъа бустам ба паччахьалкхенашта керте латтараш боабар духьа вай правительства леладаь зуламаш вай кIезига теркалдеш хилар... Уж тийша балхаш леладаь цхьабараш гуччахьа а правительстве хIанз а доккхийча гIулакхаш тIа с общественна лоархIаш йола моттиг дIалоацаш а ба. ХIанз цIаьхха вайна юкъера дIаьнинай хьалха вай, цкъа-дале, законеи порядкан викалашта а, шоалгIа-дале, нах боаберашта а юкъе уттаяь башхало...».

Журнало гуччахьа мукIарал даро хьахьокх таханарча Америка вахарера цхьадола гIулакхаш.

Г. ГЕРАСИМОВ,
АПН соб. корр.

Нью-Йорк.

Итали. 12 миллион саг вар 8 январе мехка хиннача паччахьалкхен учрежденешка гIулакхе болча наьха массие юкъарча забастовке дакъа лоацаш. Къахьегамхоша дIадийхар дар коллективни договорий условеш кхоачашъелга, паччахьалкхен аппарата гIулакхерча нахах цхьабараштa лаьрхIа керда къаман соглашенеш елга.

СУРТА ТIА: Рима улицашка забастовка ёраш.

АП-ТАСС телесурт.

ШАШКАШ

Грозне дIайоласиай шашкех ловзара Нохч - ГIалгIайчен дуиен халкъашта юкъера маIача наьха чемпионат. Из ловзар шерра даьржа да Малхбузен Европен Азен. ХIаьта вай мехка из ловзар эггара хьалха доладелар 1938 шера, цу хана дена ший моттиг лаьца дIа а оттад.

Вай республике а дика ловзаш да из. Эггара хьалха цу ловзара чемпион хилар 1961 шера спорта ветеран Н. И. Трявицын.

Тахаирча турнира керттера судахо а из ва.

Цу ловзара чемпиона цIи яьккхай спорта мастералла кандидаташ болча В. Гандулаеви Н. Шихарбеевеи а. Укх тIеххьарча кхаь шера дикагIа ловзаш ва спорта мастера кандидат Шамов Валерий.

Турнира юкъе дакъа лоацаш ба эггара дикагIа ловзаш бола Е. Рассказов, Н. Кунякин («Спартак») Ш. Ибриев, А. Магомадов, («Урожай»), В. Домченко («Труд»), кхыбараш.

Ши тур чакхъяьннай. Дикаюва А. Хачукаевл котваьнна В. Гандулаев. 1,5 очко яьккхай М. Ибриева. Котбаьннаб В. Шамовн Н. Шихарбееви.

В. ЖУК-ТРИПОЛИТОВ,
НГIАССР шашкех ловзара федераце председатель.

КУЛЬТУРА БОЛХ ВАХАРЦА БУВЗАШ

ДIадахача шера боккха болх бир Шелковски района культура учрежденеша кхашка, фермашка, промышленни участкашка болх беча наха культурни гIулакхаш деш, социалистически декхараш кхочашдеча.

Культура учрежденей болхлоша хьинаре дакъа лоац парт XXV-ча съезда хьалхара социалистически яхь йоаржаеча, КПСС Централььи Комитето парте XXV-ча съезда оттаяь проект ювцача юкъе. Тайп-тайпарча темаех йола 1564 лекци йийшар, доклада ш, беседаш йир, 724 тематически сайренаш, диспуташ, книжкай выставкаш йир, гойтара агитаци кийчйир, кхыдараш дир.

Хьайбаш леладерашта 1065 концерт, спектакль оттаьй художественни самодеятельностъ артисташа.

Дукхача хана юкъе беш бола культурни болх дикагIа бу культура районни Цlено (директор С. А. Аликперова), Дубовски (директор М. О. Кочетков), Новощедрински, Каргалински станицай культура цIеношка.

Юрташкарча культура учрежденешта практически новкъостал ду методически центр йолча культура районни Цlено.

Тайп - тайпара йола берийн кхийнарийн 15 кружок ир болх беш. Уж яр халхара, художествении дешара, драматически, эстрадии кружокаш, вокальни группаш, техникй театр, къаман ансамбль. Царна юкъе дакъа лоацараша 137 концерт оттадаьд.

Культура районни ЦIагIа дика кийчъяь методически кабинет я. Цу цIагIа наха гургдолча хьалтеха доахк «Парте XXV съезда даха ма-доагIара накъадахар», «Района дикагIа болча нахах ялзьр», «Тахан хьалха», «Районий яхьа итогаш» яха плакаташ. Цига дувца а дувц, дIа а довзийт района боахамий производственни декхараш. Цу цIагIа болх беш я шинъ халкъа университет — унахцIенони культуран.

Района боахамий дикагIа йола опыт дIайовзийт Дубовской культура ЦIагIа. Хьалтеха доахк «Вай районе дикагIа йола опыт, из йовза юкъейоалае», «Боахам безаме лелабе» яха а кхыдола а плакаташ. Цига хул тематически сайренаш, диспуташ. Масала, «Ялат дог дазаш кхедича», «Дика дIадоладаьчоа — шерра никъ» яхараш а кхыяраш а.

Района культура дикагIа долча цIеной, клубай, библиотекай болхлоша кхычарна дIайовзийтара а царна шоаш болча юкъейоалаяра а хьоккаме йола культурни мероприятеш ю.

Художественни самодеятельностага хьажар 1977 шерга кхаччалца дIаьхлургдолаш да. 1975 шера хинна цун эзи дика чакхъяьккхар района культура учрежденеша. Цар шоаш тIайийца социалистически декхараш дика кхочашду. ХIара квартале даьчун итогаш ю профсоюза организацешца цхьана. Москве а зональни а хургдолча хьажараш дикагIа йола, тешшаме коллективаш яхийта гIерт уж.

Бакъда дедара болх беш йола культура учрежденеш а я районе. Масала, хьун боахама Коби юртара яраш.

Райисполкома культура отдела беррига ший теркам тIабахийтаб КПСС Централььи Комитето парте XXV съезда оттаяь иттлагIча пятилетка проект бахача нахага дIайовзийтара, цу съезда района культуре болхлой баха ма - боаггIара накъабахийтара.

А. МИСЛАУРОВ,
халкъа творчества Республикански цIен методист.

ДЕШАРХОШТА КОММУНИСТИЧЕСКИ КХЕТАМ

ДАЬШЦА-НОАНОШЦА ЦХЬАНА

Ер дешара шу хьехархоша дIахьу шо къаьстта белгалча хана — беррнгача советски наха дукха езача ленински парте XXV-ча съезда кийчо еча хана, цу вай мехка хулача боккхача лоархIаме событена накъаболхаш къахьегамхоша шерра социалистически яхь йоаржаяьча хана.

Цу яхьа юкъе шоашкара довгIа дакъа лаца уйла йолаш къахьег тха школа болхлоша.

ХьатIаккхувча тIехьенна коммунистически кхетам балар Iалаьмате чоалхаиеи бехктоккхамеи декхар да. Къаьстта хала да из декхар кхоачашде юрта хIанз а дынах тешаш бола нах дикка дукха болча. Цул совгIа, школе а вийслу дешархошта а, цар даьшта-ноаношта а юкъе дына духьалара хьехамаш де эшац яха моттигаш. Цо хьехархочунца берий дай - ноаной бола безам боабергба, дешар хьехарца царга кхоачача атеистически кхетамах кхоачам баь Iе метаргва, яха уйла я из.

Дешархой атеистически кхетам духхьал дешар Iомадарах хьахинна Iац, духхьал Iилмаш — предметаш Iомадарах бераш доацарех тешачара доахаргIац, нагахьа саииа цIагIа, гонахьарча нахагара царга дына хьехам кхоачаш хуле. Цудухьа бахача наха а дешархошта а юкъе цхьан хана бе беза атеистически кхетам балара болх. ХIаьта из болх барах наьха безам боаргба яхилта вIалла доагIаш дац, хIана аьлча дына харц хьехамаша гувлабаьча наха хьехам ца бича, уж боалонах мукъабаргбола гIо ца дича Iе бокъо яц хьехархочун. Бакъда из болх саббаргIа, ды лелабу нах эгIазгIоргбоацача тайпара бе беза.

Дешар хьехача хана цунца органически ювзаш Iилма атеизма керттера принципаш халдаиза дIайовзийташ хилча мара, цар шийса уйла йича мара атеистически мировоззрене дакъа а хинна дIаоттаргъяц дешархошта Iилма выводаш.

Iаламах долча Iилмах дешархой атеистически кхетам хьахилара дола хIама хургдолаш дIаоттадар дикка чоалхане гIулакх да. Из толамца кхоачашдара дешархой логически уйла е, урока тIа Iомадаьчун а вахаре шйслуча хIамай а тохкам бе, цох хулаш дар вIашагIтоха Iомалургболаш халдаиза болх бе беза царца.

«Дешар хьехача хана дешархошта дIабовзийта беза Iилманеи дынеи юкъе латтача машар хургбоаца къовсама чулоацам, характер, формаш, гучалаха деза материализмаи идеализмаи социальни а гносеологически а овлаш. дIабовзийта беза Iалам, общество, хьаькъал дегIаахарах бола марксистско-ленински хьехам», — аьннад СССР просвещене «Юкъерча юкъарча образоване школо дешархошта луш бола Iилма-атеистически кхетам лакхбара хьакъехьарча методически рекомендацеш тIа.

Цар тIа ма-аллара дешархоштеи цар даьшта-ноаноштеи халдаиза атеистически кхетам луш вола хьехархо лаьрхIа а веза, сий де а воагIа.

Школа боккха лоархIам болаш я кагирхошта кхетам балара. КIезига бац бера кхетам балара бола дезала лоархIам а. Дезала юкъе ше маьрра гучайоал бера оамалаш, цун дагардар.

ЗIамига долча хана бера даси цанаси луш болча кхетамга хьежжа дешархо хургва цох, нахацара гIулакхаш леладергда цо. Бера хац е малейк яха е шайтIа яха а дешаш фуд. ТIаккха цунна уж Iомадер боккхагIбараш ба, иштта мара хац цунна дика а во а, зулам а боркате дар а фуд. Царех бола кхетам берага кхоач дезала юкъе, нахага гIолла. Беро чIоагIа хьаэц эггара хьалхара шийна довзаш дола е хеза дола хIама. ТIаккха берага дезалгара, школагара, цунна гонахьарча нахагара кхоачаш болча кхетамах тийша да деррига а.

Цу хIаман терко а еш бу тха хьехархоша берашта цаэ даьшта-ноаноштеи юкъе беш бола кхетама болх.

Тха юрта дукха ба дика дезалаш, берашта кхетам балара декхараш довза. школаца айхха бувзам лоаттабу дезалаш. Уж ба Гандалоев Шарпудина, Мержоев Хьамзата, Галаев Баширa, Гандалоев Нурдина дезалаш а кхыбараш а.

Дезалашцара бувзамаш чIоагIа лоаттаду школас, цар цхьана лу берашта коммунистически кхетам. Тайп-тайпара я из кхетам балара формаш.

Масала, 1975 шера 21 ноябре хилар берий даьй-ноаной школа юкъара собрани. Дешара хьехара-кхетам балара итогаш ем белгалдаьккхар дешархой знанеш ледара хилара цар дисциплина во хилара бахьан царна школе а дезале а къахьегама хьехам во баьлга хилар. Къамаьлаш даьча берий даьша-ноаноша классни кулгалхоша, хьехархоша дийцар берашта кхетам балара декхар школои дезалеи цхьана кхоачашде дезаш хиларах. Гулбенараша чIоагIа ладийгIар «Дезали школеи» аьнна школа завуча В. Ф. Савинаc яьча докладага. Дешархо е цун да-нана комиссе е классии собране веха веза халача дешархочунна шийша къаьстта кхетама болх баьчул тIехьагIа аьнна чIеагIдир цига. Геттара гIулакх кIалдисача мара кхелетачар гIулакхий хьакъехьарча комиссега материал дIачуяла йиш яц аьнна сацдир.

Иштта моттигаш а шийсеннай тха. Юрта Совета председателa, общественноста викалаша, хьехархоша дакъа а лоацаш кхелстачар гIулакхий хьакъехьара комисси хилар тхо долча ена берашта кхетам бала ца тугача дезалий гIулакхага хьожаш. Уж администрациии бехктокхаме озаш.

Тха хьехархоша берашта кхетам балара даьшта-ноаношта педагогически новкъостал ду, цу хьакъе царна лаьрхIа классии а школа юкъара а собранеш ю, цIагIарча лектореш-ка хьехам бу.

Хьехархоша юрта бахача нахага дIахайтад берашта коммунистически кхетам балара партеи правительстваи геттара боккха теркам тIабохийташ хилар. Юрта бахача нахаген берий даьшта-ноаноштеи дIабовзийтаб «Кагирхой юкъерча юкъарча образованега боахилга чакхдаккхареи юкъара образовани дIахо а дегIайоалларей» хьакъехьара КПСС ЦК-ай СССР Министрий Советеи сопам. «Халкъа образованех дола СССР-еи союзни республикайи законодательства лардаш» яха документаш.

Даьшца-ноаноша беш бола атеистически болх оаха бу уж эгIазгIоргбоацаш. Тхо царна дIадовзийта гIерт цIагIеи школеи деш дола хьехамаш тайп-тайпара хилча бераш талхаш, харц лувш, шийсача кхетам тIара довлаш хулга. Иштта бола хьехам хIаранеца къаьст-къаьста беш хиларах дукхагIа берка доал, хIаране латардар дикагIа гучадоал.

Цу балха формаш тайп-тайпара я. Эггара дикагIа хет сона даьшца-ноаноша къаьст-къаьста а дешархоша—бIаьрчача классана а беш бола атеистически болх.

Дешархоша атеистически болх беча хана цунна цхьана бе беза интернациональни кхетам балара болх а. Цу хьакъехьа дукха материал лу школе хьехача предметаша, журналаша, газеташа, вахаро ше. Бакъда цох хьаькъална пайда эца беза, из берий вахарца, царна денна гуш долчунца дувза деза.

Дика чакхъяьлар тха школе «Тхо. тайп-тайпара халкъий бераш, машар дег чу болаш дах» яха пионерски сбор. Из хилар 1975 шера 28 октябре. Из кийчъяьр 5 «а» класса кулгалхочо П. М. Арбузовас.

Иштта хилар «Вай даха край Даьхен дакъа да» яха дружина сбор. «Советий Iаьдал бахьан», «Сийлахь-доккха закон» яха утренникаш. Берашта а кхийнарашта а-йиилургйоацаш кер чу йижар «15 республика — 15 йиша» яха фестиваль. Цунна юкъе дакъа лаьцар ерригача школа, дешархой даьша-ноаноша.

Дешархоша къамий шунаш кийчдир, къамий костюмаш а йийха выступленеш йир. халхараш дир, иллеш даьхар. Лоацца аьлча, геттара дика чакхъяьлар Советски Союза халкъий доттагIалла хетаяь из фестиваль.

Фестиваль дика кийчъярах совгIаташ делар, баркалаш кхайкадир классни кулгалхошта Л. Г. Пудовкинана, И. Т. Смайлиевана, З. Н. Гандалоевана, Х. А. Гатагажевна.

Дешархошта интернациональни атеистически кхетам балара болх бе беза халдаиеи лостам болаши массане дакъа а лоацаш — школа, дезала, общественни организацеша.

«Дай-ноаной беие, малав хIаьта берашта школо луш йола знанеш дика Iомаяра меттел, уж порядок, дисциплина йолаш хилийтара а, цар вай общества вахара нормаш лелаяра а йоакхо е. Дезала, школа, общества низаш цхьана вIашагIкхетар — советски педагогикax йоалла дIайоаккхалургйоаца белгало я», — аьннад КПСС ЦК Генеральни секретара Л. И. Брежнева хьехархой ерригсоюзни съезде ше къамаьл деш.

А. БАЗОРКИН,
МагIалбика района СовгIапчарча № 19 йолча школа директор.

ЗАНЯТЕШ ДIАЙОЛАЕННАЙ

Шалински районерча «Джалка» совхозе болх бе йолаеннай трактористаш - машинисташ Iомабу бинъ бетта курсаш. Курсанташта лаьрхxIа эланч къоастаяьй шоллагIча отделене. Укхаза я гойтара пособии дешара гIулакха царна эша кхыйола хIамаши.

Верригa а 40 саг ва курсашка дешаш. Царна хьехаш ба опыт йола специалисташ, совхоза керттера инженер У. Ахмадов, механик М. Абазов, кхыбараш.

Духхьал механизатораш кийчбаь Iац курсашка. Укхаза дешаш ба хIанз совхозе болх беш бола трактористаш а. ХIанзарча техникас дIадехачунга хьежжа шоай кхетам лакхбелерхI цар.

Курсашка деша багIарех дукхагIбараша укх шера духхьашха дIаболабу шоай къахьегама никъ. Йоккха говзал йолча механизаторашца цхьана иттлагIча пятилетка хьалхарча шера бIаьстан балхаш деча хьинаре дакъа лоацаш хургба укх курсашка дийша баьнна къона трактористаш а.

З. БЕРСАНУКАЕВА,
Шалински района «Джалка» совхоза кадрай отдела йоккхагIа йола инспектор.

ДОСААФ-а лотерея

Патриотически лостам болаш хиларца къахьегамхошта езаенна а шерра яьржа а я СССР ДОСААФ лотерея. Хьинаре дакъа лоацаш ба цу юкъе Нохч-ГIалгIайчен къахьегамхой а. 1975 шера вай республике 410 эзар сома маьха 820 эзар ДОСААФ 10-гIча лотерея билет дехкад. Вай мехкахошта юкъе а кIезига хиннабац ираз доалларaш.

Алхха 10-гIча лотерея шоллагIча выпускаx (тираж укх шера 5-ча январе хилар) республике йинъ автомашина — цхьа «Волга - Газ - 24», шинъ «Москвич-412», цхьа «Запорожец-968», ткъо мотоцикл, 21 телевизори магнитофони, 90 радиоприемник, 74 фотоаппарати кинокамерен, иштта дуккха кхыйола хIамаш енай кхажах. 10-гIча лотерея шоллагIча выпускаx дехкача билетех 106420 сома маьха кхаж бенаб.

ХIанз дIа - хьа йоаржаеш латт 1976 шера I-гIча выпуска лотереяш. Укх шера мехка гIолла 80 миллион сома маьхa дохкаргда уж, хIаьта вай республике — 410 эзар сома. Цхьан лотерея мах ах сом ба.

I-гIча выпуска тираж 3-ча июле хургья, шоллагIча выпуска — 1977 шера январь бетта.

В. ИГОЛКИН,
Нохч-ГIалгIайчен ДОСААФ обкома инструктор.

АРТИСТАШ—ВЕДАНХОЙ ХЬАЬШИЙ

Х. Нурадилова цIерагча республикански драматически театра артисташ режиссер-постановщикаца Хакишев Руслапаца хьоашалгIа хилар Веденски района къахьегамхой болча. Театра артисташа лаьрхIа кийчъяь хинна «Безаме сахьат» яха концертни программа хьехкар «Прогресс» совхозеи Орджоникидзе цIерагIча колхозеи, хIаьта иштти Киров-Юртарчеи Махкетински культура цIеношка.

Программа юкъе дукха дар халкъеи беламеи иллеш, сатирически дувцараш, спецкаш Веденцаша боккхача безамца тIанийцар артисташ. къаьстта езаелар гулбеннараштa Нохч-ГIалгIай АССР-а заслуженни артиста Дениев Iальве выступлени.

А.-В. ХУСАИНОВ.

Я Л А Т... КХОМ БЕ ЦУН

Ловзача берашка а хьежаш парке вагIар со. ЧIоагIа сакъердар цар, тайп-тайпара хIамаш дора, говзал гойтар, дIаяха бера ха дагайохийтар.

«Фу дергда, бера ха цкъа мара хулаш яц сага. ХIанз къавелча шийга долчох а кхоачам бе, пайда эца беза-кх» — иштта йола уйлаш чуйоссайир сона ловзача берашеи гаьнаш тIара Iолегача, кхы юха сийн лургдоацача IажагIденнача гIанашеи.

Бакъда ди тIехьа кхоачалуш латтача ший вахара ноазах пайда эца, цун хам бе ха деза воккхача сага а. ТIаккха аттагIа хургья къоанал, сакъердамегIа хургда вахар, бовргбац дийна мел долчунцара, Iаламцара безам.

ХьатIавена безаме моаршал а хаьтта, сона юххе гIайда тIа Iохайра цхьа воккха саг. Дикка ха яьккхар цо ловзаш доаххача берашта бIарахьежаш, безам буаш, тIаккха газет деша волавелар. Цун бе доаллача газетах а кхийтта, Iоежар цхьа хIама. Из яр маьхка чIегилг. Ловзаш делача бераша техар из, хьожаяьча кIаьнка ца кхеташ, тинна. Цох кхоравенна гаьнашта тIехьашка лечкъар ши кIаьнк.

Маьхк бIаргаяйна эгIазвахача воккхача сага бос дIабахар: «Ер фуд хIанз, маьхк миштa ккувс дIа?» — аьлар цо.

«Бехк ма-баккхалаш, уж тха бераш да, — укх сахьата цIа а яха, аз де доагIар дерга царна», — аьлар цхьан йоккхача саго.

— Тамаше а ма-кIезига хьаькъал долаш а дуац цо, — аьлар пенсионера. — Бераш кхетадергдий цо човхадарах маькха миштa кхом бе беза, миштa хьурмат де деза, маькха чIегилгаш-м кIотаргашта юкъе а ма-ядий. Уж цу йоккхача сага бераша дIакхайса а яц, кхычар, кхийнараша кхайсай. ХIаьта мел дукха йов из столовешка! Уйла йой хьогI иштта маьхк дIаккхувсараша ялат кхедеш наха хьегача къин. Со тессача дена боад боллалца йIайха яле, шийла яле, погIа, лоа делхе тIагIертта болх бу цар...

— Бехк ма-баккхалахь, хьо фу деш ва? — хьаьттар цо. — Со хьехархо ва, — аьлар аз.

— ТIаккха оаш берашта дIадовзийта деза ялата миштa кхом бе беза. Цу бераша хьакхессача маькха чIегилго дагахохийтар сона тIем тIа волаш сайна бIаргадайнар, — дIадувца волавелар са новкъост.

Фашистех мукъаяьккхар вай эскаро Верхне-Гниловски яха станица. Дона йисте уллар из. Нагахьа цIа дитадацар немецаш гIаьрахоша доха ца деш. СовгIадбаха белха а белхаш маргIалелхар тхона, бIухошта, наьзакаш — истий, боккхий нах, бераш. Геттара гIийла бар уж; цар бIаргашка текха боккха бала латтар. Цхьан цIен йича уллар енна кхалсаг, юххе воргIа бархI шу хургдолаш кIаьнк а вагIаш. Цун бе йоаллар маькха чIегилг. Ше мецa воллаше а яацар цо из. Моцала яла йоаллача ший нанна ена хиннар цо из салташкара йийха. Бакъда кIаьнк маьхк а яхьаш юхаиккхалехьа, цун нана еннаяр.

Из санна дуккха нах моцало боабаьбар гитлеровцаша шоаш цу станице яьккхача хана, тоьлаш етташ боабаьраш боацаш. Цу хана деиз дукха ха яьннай. Цхьабакъда цIаккха а йицлац сона из станица, цига бIаргабайна нах, къаьстта моцала ена илла из кхалсаги маькха чIегилг бе а йоаллаш цунна юххе ваьгIа цун кIаьнка. ДIакхесса маькха чIегилг бIаргаяйча бос дIабода са из дага еха.

Маьхк сага са да. Цул дезагIа цхьаккха хIама дац адамий. Цун сий де а хьурмат де а деза, — аьлар пенсионера тIеххьара. Дег чура доагIар цун хIара дош.

Хьехархоша ла а лац, цо маяххара, берашта ялат довзийтарах бола боагIача тайпара кхетам. Берашта мара багIац из кхетам бала? Бераш да столовешка хIама даа ухараш?! Хьажал цига маькха леладечунга.

ХIара саг декхарийла ва маькха кхом бе, маькха сий де.

П. ТЕРЕНТЬЕВ,
хьехархо.

Редактор
Т. А. ТЕБОЕВ.

ТЕЛЕВИДЕНИ

22 январь
I ПРОГРАММА

9.00 — Кердадараш. 9.10 — Б. Т. Iуйранара гимнастика. 9.30 — Б. Т. «Юхайист хилалаш, зурманхой!». 10.15 — Художественни фильм «Тоьаца саг». 14.30 — Документальни фильмай программа. 15.25—А. Твардовске творчество. 15.55 — «ГIулакх деш ва сай Даьхенна». Iилман-популярни фильм. 16.45 — Б. Т. Шахматни школа. «Болалурий класс». 17.15 — Ленински гвардия. Документальни фильм «Къовсами творчествон». (П. И. Лепошанскех). 17.35 — Киножурнал. 17.45 — КПСС XXV съезда дахи ма-доагIара накъадахара. «Дош да Урус-Мартановски района» (нохчий меттала). 18.15 — Вай цирк. 18.30 — Миллионий ленински университет. ХIанзарча замах халкъий юкъара коммунистически болам дегIабар а чIоагIбалар а. 19.15 — Съездагара съездага. Советски Литва. 21.00 — «Ха». Информационни программа. 21.30 — Хоккейх халкъий юкъара вIашагIкхетар. Финлянде сборни — СССР сборни. Пистеьлча — кердадараш.

II ПРОГРАММА

17.15 — Б. Т. «Сакъердамера бовда болабалар». 18.00 — Кердадараш. 18.15 — «Нохч - ГIалгIайчу гIолла». Информационни программа (эрсий, гIалгIай меттала). 18.35 — Художественни фильм «Дисача деррига вахара». ПхьалгIа сери.

23 январь
I ПРОГРАММА

9.00 — Кердадараш. 9.10 — Б. Т. Iуйранара гимнастика. 9.30 — Б. Т. «Сакъердамера бовда болабалар». 10.15 — Б. Т. «Перес нaькъах». Телевизионни документальни фильм. 10.40 — С. Рахманинов. ШоллагIа симфони. 14.30 — Константин Симонов. «Военни писатель волаш вус». 14.50 — «Эрсий мотт». 15.35 — Б. Т. Литературни произведеней экранизаци. Художественни фильм «Тамашийна охка». 17.15 — Атеизма лардаш — школьникашта. 17.30 — Телевидене Грозненски студе спектакль «Цхьан буровой» (нохчий меттала, заявкех). 18.05 — Киножурнал. 18.15 — «Нохч - ГIалгIайчу гIолла». Информационни программа (эрсий, нохчий меттала). 18.35 — Фильм. 18.40 — Парте планаш — халкъа планаш. 18.55 — СССР халкъа халхара Паччахьалкхен Академически ансамбла концерт. 20.50 — Б. Т. Бокххийчарна мультфильм. 21.00 — «Ха». Информационни программа. 21.30 — Чарли Чаплина дакъа а лоацаш фильмаш экране. 22.10 — Б. Т. Доазол дехьарча эстрада артистай концерт. 22.45 — Б. Т. Лоамашка лыжаш хахкарах дунен кубок. Кхалнах. Пистеьлча — кердадараш.

II ПРОГРАММА

17.15 — «Къоначар адресаш». 18.00 — Кердадараш. 18.15 — Б. Т. Мультипликационни фильм «Паччахьи пастеи». 18.30 — Моцарт. «Квартет фа-мажор». ДIалекх Вильнюски филармоне струнни квартета. 18.40 — ДоттагIалца ба вай низ. Ленински къама политика — социалистически къамаш дегIадоаладар никъ (гIалгIай меттала). 18.55 — Киножурнал. 19.05 — КПСС XXV съезда накъадолхаш. Парте планаш — халкъа планаш. «Вай лаьца никъ — дикал». 19.35 — Бийса дика хийла шун, бераш. 19.45 — Съездал хьалхарча вахте хьалха латтарашта. Концерт. 20.15 — Тележурнал «УнахцIено» (гIалгIай меттала).

РАДИО

22 январь

5.30 — Лаьттан камоаршал. Къона механизаторaш кийчбу. Корреспонденци (гIалгIай меттала). 6.45 — Хоамаш. 6.55 — Ашараш. 7.20 — Республикански газетий обзор. 8.25 — Инструментальни оркестра халхарий ашараш (гIалгIай меттала). 9.00 — Радиожурнал «Шоана, кхалнах» (гIалгIай меттала). 9.20 — КПСС XXV съезда даха ма-доагIара накъадахара! Къахьегама эсарле лакхьара болча къовсаме коммунисташ (эрсий меттала). 9.35 — Ашараш. 9.45 — Парте XXV съезда КПСС ЦК оттаьча проекта мугIар тIара. Нохч-ГIалгIайчен промышленность 10-ча пятилетке (гIалгIай меттала). 16.00 — Къона тIехье (нохчий меттала). 16.15 — Экономически знаней боллой факультет (эрсий меттала). 16.30 — Радиогазета «Боллой вахар» (нохчий меттала). 16.50 — Беседа «Хувцаелла «оаланьий» кхел». 18.00 — Керда хоамаш (эрсий, нохчий, гIалгIай меттала).

23 январь

6.30 — «Юрта ГIуйре» (эрсий меттала). 6.45 — Хоамаш. 6.55 — Ашараш. 7.20 — Республикански газетий обзор. 8.25 — Иллеш, ашараш, халхараш (нохчий меттала). 9.00 — Парте XXV-ча съезда КПСС ЦК оттаьча программа мугIар тIара. 10-ча пятилетке Нохч - ГIалгIайчен юртбоахам. Журналиста блокнота тIара. «Вежарашка вIашагIкхетар» (нохчий меттала). 9.15 — Концерт «Советски Эскара бIухой письмоех» (нохчий меттала). 9.45 — ДоттагIий оалаш (эрсий меттала). 16.00 — КПСС XXV съезда оттаяь проект ювц. Нохч - ГIалгIай АССР Статистически управлене начальника заместителa Толубанова беседа (нохчий меттала). 16.15 — Радиожурнал «Атеист» (гIалгIай меттала). 16.35 — «Халхарий хьехархо» яхача спектакла А. Крайна яьха ашараш (эрсий меттала). 18.00 — Керда хоамаш (эрсий, нохчий гIалгIай меттала).

ХАОТТАМ

Тахан республике гIоллеи Грозне кхаьлла а йолаш, лоадама йозчан а йоацаш, республика къилбаседехьа дохк а доаллаш, малхбоалехьара секунде 5 метрга кхоачаш чIоагIа мух а хьекхаш ха хилеи бегара температура республике гIолла 1 градус йIовхалгара 4 градус шелалга кхоачаш, Грозне 0 градусагара 2 градусага кхоачаш шийла хилеи тарлу. Кхоана морхаш а йолаш, цхьац-цайолча моттигашка тIаьда лоа а делхаш, малхбузехьара секунде 5—10 метр чIоагIа мух а хьекхаш ха хилеи бегара температура бийсанна 6—11 градус шелал йолаш, дийнахьа 3 градус шелалгара 2 градус йIовхалга кхоачаш хилеи тарлу.

Метеостанци.

НАШ АДРЕС: 364051, г. Грозный, Ленина, 9 (3-гIа этаж). Телефонаш: редактора — 3-44-96; редактора зам. — 3-39-11; бехктоккхама секретара — 3-34-38; партийни вахареи культуран отделий — 3-61-46; промышленноста отдела — 3-42-30; юрта боахама отдела — 3-42-28; письмой отдела — 2-80-71; бухгалтере — 2-54-30, корректорске — 2-89-88.

ТХА АДРЕС: 364051, г. Грозный, ул. Ленина, 9 (3-й этаж). Телефоны: редактора — 3-44-96; зам. редактора — 3-39-11; ответственного секретаря — 3-34-38; отделов партийной жизни и культуры — 3-61-46; отдела промышленности — 3-42-30; отдела сельского хозяйства — 3-42-28; отдела писем 2-80-71; бухгалтерии — 2-54-30. корректорской — 2-89-88.

Газет арадувл шинареи, ереи, шоаттеи деношка

«Грозненский рабочий» издательства типографи, Маяковске, 92. Типография изд-ва «Грозненский рабочий», Маяковского, 92. Заказ № 547.